

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

25 juni 2001

ONTWERP VAN DECREET

houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
uitgebracht door de heer Dany Vandenbossche**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jos Stassen.

Vaste leden :

de heren Carl Decaluwe, Eddy Schuermans, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Frans De Cock, Peter Gysbrechts, Marino Keulen, Cis Schepens ;

mevrouw Marijke Dillen, de heren Julien Librecht, Miel Verrijken ;

de heren Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche ;

de heer Jos Stassen ;

mevrouw Margriet Hermans.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Luc Martens, Freddy Sarens, Gilbert Vanleenhove ;

de heren André Denys, Jacques Devolder, Jacques Laverge, Paul Wille ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Felix Strackx ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwerkerke ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

735 (2000-2001)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

– Nr. 2 : Amendementen

INHOUD

	Blz.
1. Uiteenzetting door de heer Jules Albrechts, voorzitter van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding	5
2. Uiteenzetting door mevrouw Miek De Kepper, stafmedewerker van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)	7
3. Uiteenzetting door de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)	11
4. Toelichting van het 'Gemeentelijk effectenrapport m.b.t. het ontwerp van decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid' door de heer Bart Caron, kabinetsmedewerker van de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking	13
5. Uiteenzetting door de heer Huib Hinnekint, vertegenwoordiger van de cultuurraden	13
6. Uiteenzetting door de heer Piet Forger, directeur van de Federatie voor erkende Culturele Centra (Fevecc)	15
7. Uiteenzetting door de heer Paul Sergier, punt.ccultuur	16
8. Uiteenzetting door de heer Wies Jespers, stafmedewerker Stad en Cultuur	17
9. Uiteenzetting door de heer Marc Storms, coördinator van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen (VVBAD)	21
10. Uiteenzetting door de heer Jean-Jacques Vastiau, interim-manager van het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB)	24

Lijst van genodigden

de heer Jules Albrechts, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

mevrouw Miek De Kepper, stafmedewerker van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)

de heren Raymond Van Loock, Daniël Van Dael, Bram Ghyoot, Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)

de heer Huib Hinnekint, vertegenwoordiger van de cultuurraden

de heer Piet Forger, directeur van de Federatie voor erkende Culturele Centra (Fevecc)

de heer Paul Sergier, punt.ccultuur

de heer Wies Jespers, stafmedewerker Stad en Cultuur

de heer Marc Storms, stafmedewerker van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen (VVBAD)

de heer Jean-Jacques Vastiau, interim-manager van het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB)

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Media en Sport hield op 13 juni 2001 een hoorzitting over het ontwerp van decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, nr. 735/1*).

Tijdens de hoorzitting werd een 'Gemeentelijk effectenrapport m.b.t. het ontwerp van decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid' aan de commissieleden overhandigd door het kabinet van de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking. Dit rapport werd tijdens de hoorzitting ook toegelicht door de heer Bart Caron, kabinetsmedewerker.

Tijdens de hoorzitting werd het advies van 18 april 2001 van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding betreffende het ontwerp van decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal gemeentelijk cultuurbeleid rondgedeed. Dit advies wordt gedrukt als bijlage bij het verslag van de commissiebesprekingen (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, nr. 735/4*).

De voorzitter : Aan de orde is een hoorzitting over het ontwerp van decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Normaal krijgen we toch eerst een toelichting door de minister, en pas dan de hoorzitting.

De voorzitter : Het kan niet anders want de minister is in het buitenland.

1. Uiteenzetting door de heer Jules Albrechts, voorzitter van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

De heer Jules Albrechts, voorzitter van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding : De Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding heeft een advies uitgebracht over vroegere versies van voorontwerpen van decreet, die nadien diverse keren zijn gewijzigd. Met de opmerkingen van de raad werd dus rekening gehouden. Zo zijn de oorspronkelijke drie decreten tot één kaderdecreet versmolten.

Een aantal opmerkingen zijn intussen dan ook achterhaald, bijvoorbeeld die over een grotere betrok-

kenheid bij het cultuurbeleidsplan, over de kleinere toelage voor gemeenten met minder dan tienduizend inwoners en de toelage voor de cultuurbeleidscoördinator of de opmerking over de verdeling van de variabele subsidies over de diverse categorieën van culturele centra. Ook over een voorstel van uitvoeringsbesluit voor de culturele centra is in de raad gesproken. Er werden een aantal goede wijzigingen aangebracht. Uitvoeringsbesluiten worden hier vandaag echter niet besproken.

Ik zal me beperken tot de opmerkingen die ik wil maken als voorzitter van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding. Na mij komen er toch nog een aantal mensen uit de sector aan bod.

Wij brachten drie adviezen uit : op 8 januari 2001 over het gemeentelijk cultuurbeleid ; op 17 januari 2001 over de voorstellen met betrekking tot het gemeentelijk cultuurbeleid, het cultureel centrum en het openbaar bibliotheekwerk ; op 18 april 2001 over het globale kaderdecreet.

Verder heb ik enkele inhoudelijke opmerkingen. Over een kwalitatief en integraal gemeentelijk cultuurbeleid bestaat algemene consensus. Er is algemene instemming met de grote lijnen van het decreet, ook met de integratie van de drie vroegere ontwerpen in één ontwerp. Lokale besturen krijgen meer verantwoordelijkheid, maar er is niet echt sprake van deregulering, evenmin van echte decentralisering. Deze kritiek is scherp geformuleerd, maar men vreest voor een verdere verambtelijking van het cultuurbeleid wanneer de cultuurbeleidscoördinator een puur ambtelijke functie krijgt.

Gemeenten die geen cultuurbeleidsplan opstellen, krijgen geen middelen voor een cultuurbeleidscoördinator, maar daar heeft de burger geen boodschap aan. Kan zo'n plan dan ook niet door de culturele actoren worden ingediend, zoals bij de jeugdwerking ?

De raad mist ook een inhoudelijke verantwoording. Het betreft hier allemaal voorzieningen en middelen zoals een bibliotheek of een coördinator. Maar waartoe dienen deze middelen ? De raad vraagt dus de doelstellingen te expliciteren, zodat elke burger zijn recht op een aantal culturele grondrechten kan doen gelden.

Tot slot vraagt de raad zich af of het niet beter is om vooraf een aantal experimenten op te zetten en nadien met die ervaring een decreet op te stellen. Nu opteert men voor een algemene invoering van een nieuwe regelgeving. De raad hoopt dat de

noodzakelijke budgettaire middelen aanwezig zullen zijn.

Specifiek voor de culturele centra onderstreept de raad het vernieuwende belang van bijvoorbeeld profilering, diversiteit, kwalitatieve normen, enz. De huidige indeling van culturele centra gaat terug op het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Is dit niet te eenzijdig ?

Bij de openbare bibliotheken heerst enige ongerustheid omtrent de verregaande deregulering. Daarom vraagt de raad dat de sector zelf kwaliteitsnormen mag opstellen. Want nu vervalt men van het ene uiterste in het andere. De raad vreest ook dat het nieuwe financieringsmechanisme een bijkomende last voor de gemeente zal vormen, al gaan we akkoord met het principe van de kostenloosheid. De bibliotheken vrezen voorts dat een aantal taken die vroeger aan de Centrale Openbare Bibliotheken toekwamen, nu onvoldoende door de regionale structuren zullen worden overgenomen.

Er wordt meer aandacht gevraagd voor de communicatieve planning bij het deel van inspraak en overleg. Tot slot betreurt de raad dat het gemeentebestuur geen advies moet vragen over de opmaak van de gemeentelijke begroting voor cultuur.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik twijfel niet aan de goede bedoelingen van de opstellers van dit ontwerp. Het is een behoorlijke stimulans voor de dynamiek van het gemeentelijke cultuurbeleid. Toch ben ik wel gevoelig voor de kritiek dat sterkere gemeenten sterker worden en zwakkere zwakker. Zitten er in het ontwerp stimulansen voor gemeenten die nog geen inspanningen leverden op dit gebied en die nog geen basisinfrastructuur hebben, om toch een geïntegreerd lokaal cultuurbeleid op te zetten ?

De heer Jules Albrechts : Wij hebben geprobeerd om dit te ondervangen door voor te stellen dat in gemeenten die in gebreke blijven, de sector zelf het initiatief kan nemen voor de oprichting van een adviesorgaan en voor het opstellen van cultuurbeleidspannen. Destijds was dat ook het geval bij de culturele raden. De verplichting om een jeugdwerkbeleidsplan op te stellen heeft een enorme dynamiek in het jeugdwerk teweeggebracht.

Er zijn inderdaad grote verschillen tussen steden en gemeenten op het vlak van de culturele inspanningen. Daarom achten we het wenselijk dat een aantal culturele grondrechten in het decreet worden opgenomen, zodanig dat de gemeenten ver-

plicht worden om minimale inspanningen te leveren op het gebied van infrastructuur en aanbod. Decentralisering is goed indien de Vlaamse regering voldoende verplichtingen vastlegt, onder meer over de grondrechten.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Dat komt deels tegemoet aan mijn bekommernis. Indien echter geen minimale infrastructuur voorhanden is, kan de culturele sector daar zelf niet voor zorgen. Deze voorwaarde bemoeilijkt hun werk. Bij het jeugdwerkdecreet zijn er geen voorwaarden, de subsidies worden betaald indien er een beleidsplan is en de verschillende initiatieven gecoördineerd worden.

De heer Jules Albrechts : Er zit inderdaad geen dwang in het ontwerp. Zo ver is ook de raad niet gegaan.

De heer Julien Librecht : Hoe ziet de spreker de verhouding tussen het gemeentebestuur en de culturele actoren, indien de gemeente geen cultuurbeleidsplan opstelt maar wel de culturele actoren ? Ik mis ook een soepele overgang naar deze nieuwe regeling. Wat bedoelt u met de concrete experimenten die vooraf zouden moeten worden opgezet ?

De heer Jules Albrechts : Het is geen ideale situatie indien het lokale bestuur geen cultuurbeleidsplan opstelt maar de culturele actoren wel. Indien de gemeente gesanctioneerd wordt, is de lokale burger het slachtoffer. We hebben hierover geen concrete voorstellen uitgewerkt. We hebben de regering er enkel op gewezen dat zij eraan moet denken dat bepaalde gemeenten allicht geen cultuurbeleidsplan zullen indienen.

We denken dat het verstandig zou zijn om de nieuwe regelgeving geleidelijk in te voeren. Dit is echter geen pleidooi voor vertraging. Om toenemende afstand tussen goed en minder goed functionerende gemeenten te vermijden, lijkt het goed om eerst een aantal experimenten te organiseren. Desalniettemin was er een grote consensus binnen de raad over de teksten. We hebben ons beperkt tot het formuleren van een aantal opmerkingen.

De heer Dany Vandebossche : Het is niet de bedoeling om sterkere gemeenten sterker te maken maar men gaat ervan uit dat gemeenten actief zijn en een beleid voeren.

Wat denkt de raad over de samenstelling en de adviesbevoegdheid van de nieuwe cultuurraden in dit ontwerp ? Elk adviesorgaan in de gemeenten heeft een spontane adviesbevoegdheid. Cultuurraden oe-

fenen dat recht in veel gemeenten uit naar aanleiding van de cultuurbegroting.

Van waar moet men dan wel vertrekken als men het RSV niet als uitgangspunt hanteert ?

De heer Jules Albrechts : De burger heeft recht op een aantal culturele basisvoorzieningen die waarborgd moeten worden. Wij vinden dat dat recht in het decreet moet staan. Misschien is er een mogelijkheid om het initiatiefrecht bij de burger te leggen, hoewel dat waarschijnlijk weinig soelaas biedt.

Voor de bevoegdheden van adviesraden hebben we ons beperkt tot de lokale adviesraden. We hebben verwezen naar een communicatieve planning omdat we het belangrijk vinden dat bij de opmaak van de cultuurbeleidsplannen met alle actoren wordt samengewerkt. Men zou misschien kunnen komen tot afsprakennota's tussen de overheid en de adviesraden waarin onder meer een aantal procedures worden geregeld. Wij zijn het in grote lijnen eens met de samenstelling van de raden. De cultuurraden worden nu veel sterker betrokken bij de opmaak van het cultuurbeleidsplan. Het stoorde ons dat de cultuurraad geen advies zou kunnen uitbrengen over de cultuurbegroting.

De vraag over het RSV zou ik willen overlaten aan de specialisten die na mij komen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Er wordt bijna niets gezegd over de participatie van bepaalde doelgroepen, zoals gehandicapten en sociaal zwakkeren. Zijn er geen mogelijkheden om hun deelname aan het culturele leven te stimuleren ?

De heer Jules Albrechts : Dat er een gedifferentieerd beleid moet worden gevoerd voor de verschillende doelgroepen, staat als algemene doelstelling in de tekst. Het was niet de bedoeling om alle doelgroepen in een kaderdecreet op te sommen.

De heer Dany Vandebossche : Uit uw nota blijkt ook dat u het riskant vindt om geen kwaliteitsnormen meer op te nemen voor de bibliotheken. Daarmee zegt u hetzelfde als de sector. Doet u bijgevolg een oproep om meer te reguleren ?

De heer Jules Albrechts : Er bestaat inderdaad de vrees dat de garanties voor een kwalitatief hoogstaande bibliotheekwerking verloren gaan, als je geen standaard meer oplegt. Het decreet van 1978 heeft grote verdiensten. Het was echter heel gedetailleerd, en dat past niet meer in het huidige tijds-

kader. Nu is er nood aan een moderner instrumentarium, dat minder dirigistisch is en meer verantwoordelijkheid bij de sector zelf legt. Die is volwassen genoeg om zichzelf normen op te leggen, in overleg met de lokale overheden. Visitatie, controle en evaluatie door de centrale administratie blijven natuurlijk mogelijk en nodig.

De heer Jos Stassen : Het verbaast me steeds weer dat de cultuursector altijd van zijn eigen zwakte uitgaat. Er is geen vertrouwen in de gemeentebesturen – terecht misschien – maar er is ook geen zelfvertrouwen. Het middenveld moet toch in staat zijn om te wegen op de politieke agenda van een gemeenteraad. Bij het lokale jeugdwerk lukt dat, maar het lokale cultuurbeleid blijft om een Brusselse schoonmoeder smeken. Waarom toch ?

De heer Jules Albrechts : Dat is een algemeen filosofische vraag, waarop ik niet in enkele minuten kan antwoorden. Ik beperk me tot de vaststelling dat beide sectoren een verschillende maatschappelijke dynamiek kennen. Het jeugdwerk wordt gedragen door jeugdbewegingen en andere organisaties, die op de politiek kunnen drukken. Cultuur is veel minder maatschappelijk ingebed. Bibliotheken en culturele centra zijn openbare instellingen ; die hebben geen middenveld of achterban.

2. Uiteenzetting door mevrouw Miek De Kepper, stafmedewerker van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)

Mevrouw Miek De Kepper, stafmedewerker VVSG : Ik begin met een algemene beoordeling. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten staat positief tegenover de haar voorgelegde teksten. We appreciëren de samenhangende visie, de basisprincipes van complementariteit, subsidiariteit en kwaliteit, en de grote aandacht voor het gemeentelijke niveau en de intergemeentelijke samenwerking.

Uit een snelle bevraging hebben we geleerd dat de interesse bij de gemeenten groot is. Uit de reacties van 141 gemeenten blijkt dat zij op drie na, allemaal een beroep zullen doen op de subsidiemogelijkheden van het nieuwe decreet. Daarmee heeft al 1,8 miljard frank van de begrote 3 miljard een besteding gevonden. 121 gemeenten willen een cultuurbeleidsplan opstellen en de helft denkt aan de creatie van een nieuwe functie van cultuurbeleidscoördinator.

We hopen ook dat via dit decreet het kerntakendebat zal worden versneld : welke overheid moet wat doen ?

De algemene visie van het ontwerp van decreet getuigt van geloof in het gemeentebestuur als volwaardige partner bij het cultuurbeleid. Men streeft naar een integraal kwalitatief cultuurbeleid, waarbij samenhang, deskundigheid en participatie centraal staan. De gemeenten zullen door de Vlaamse overheid worden ondersteund om deze doelstellingen te realiseren.

De integrale benadering kan leiden tot een bredere kijk op het lokale cultuur gebeuren en tot meer samenwerking tussen de verschillende actoren. De bevolking kan daar maar bij winnen. Cultuur wordt met andere woorden weer het onderwerp van het maatschappelijke en politieke debat, en zo hoort het ook in een democratie.

Een derde punt handelt over de cultuurbeleidsplanning. Het principe van beleidsplanning, met linken naar andere beleidsterreinen zoals het jeugd beleid, is goed. Afhankelijk van de situatie kan dit nog worden uitgebreid naar andere sectoren, zoals kunstonderwijs, sport, toerisme en welzijn. Een helder en eenvoudig instrument zonder al te stringente verplichtingen en termijnen is hierbij essentieel. De Vlaamse overheid moet dit zoveel mogelijk ondersteunen via het ter beschikking stellen van basisgegevens, het terugkoppelen van verwerkte gegevens, enzovoort. De voorstellen weerspiegelen voor het culturele veld de overgang van een centrale en zware regulering naar een deregulering, van een betutteling naar een gemeentelijke autonomie. We hopen dat die lijn wordt doorgetrokken in het planningsinstrument en in de globale uitvoeringsbesluiten.

Een vierde punt handelt over de professionalisering. De VVSG erkent het belang van een toeneemende professionalisering voor de uitwerking van een kwalitatief cultuurbeleid. De normen zijn veel-eisend. Er werd zorg besteed aan de overgangsmaatregelen en aan sommige uitzonderingssituaties. Er zal in voldoende tijd moeten worden voorzien voor de implementatie van dit alles.

Een vijfde punt handelt over de samenwerking. De VVSG erkent het belang van intergemeentelijke samenwerking voor de afstemming van het culturaanbod en de cultuurcommunicatie. Deze samenwerking is optimaal als voldoende grote gebieden, met inbegrip van een centrumgemeente, worden bestreken.

Maar samenwerking is complex, zeker intergemeentelijke samenwerking. Wij twijfelen aan de praktische haalbaarheid. Vooral de minimumnorm van zes aangrenzende gemeenten ligt volgens ons te hoog. Praktijkervaring in het lokaal jeugdwerkbeleid en het SIF-beleid tonen dat aan. Streekgerichte verbanden die organisch groeien, leveren volgens ons relevante groepen op die hun eigen traject afleggen. Positieve voorbeelden zullen daarbij inspirerend en stimulerend werken. De VVSG pleit daarenboven voor de creatie van een projectenpot om in interessante culturele projecten ter stimulering van de intergemeentelijke samenwerking te voorzien. Samenwerkingsprojecten kunnen immers ook los van strenge voorwaarden intrinsiek waardevol genoeg zijn om voor ondersteuning in aanmerking te komen.

Een zesde punt handelt over inspraak en overleg. De VVSG onderschrijft het principe dat de inspraak verplicht is. De openingen die tegelijkertijd gecreëerd worden om nieuwe en hedendaagse vormen van inspraak en betrokkenheid van alle burgers te proberen, verwelkomen we. Dat de advisering van de gemeentelijke begroting niet verplicht is ingeschreven, komt de bestuurlijke autonomie van en de praktische werkbaarheid in de gemeente ten goede.

Een zevende punt handelt over de enveloppefinanciering. Het principe van enveloppefinanciering is helder en aanvaardbaar, op voorwaarde dat de enveloppe ook meegroeit met de veronderstelde onderbouw van professionalisering en kwaliteit. Zo niet, wordt die kost systematisch groter voor de gemeente. Daarenboven willen wij uitdrukkelijk onze bezorgdheid voor de toekomst uitdrukken. Zal de Vlaamse overheid de engagementen van dit decreet volledig blijven uitvoeren ? De gemeenten engageren zich nu immers fundamenteel door de aanwerving van een cultuurbeleidscoördinator, door het uitwerken van een cultuurbeleidsplanning, enzovoort.

Een achtste punt handelt over de bibliotheken. De zwaarste bedenking hebben wij tegen de zeer recente ontwikkeling voor de bibliotheken. Over deze ontwikkeling vond geen voorafgaand overleg plaats met de gemeenten, noch door de Vlaamse overheid, noch door de provincies. Toch is juist de uitwerking van het streekgericht bibliotheekbeleid een mogelijk voorbeeld in het opgestarte kerntakendebat. Wat mag de bevolking verwachten van de openbare bibliotheek ? Welke overheid moet hierbij welke taken op zich nemen ?

Over dit aspect hadden wij geen terugkoppeling met de gemeentebesturen. Wij kunnen daarom slechts vaststellingen doen en vragen formuleren. Wij stellen vast dat de provincies tot voor kort de bibliotheek als basisvoorziening in de gemeenten mee rechtstreeks wilden ondersteunen. Deze rechtstreekse steun valt nu helemaal weg, wat een behoorlijk verlies is voor de gemeenten. Wat dan wel in de plaats komt, is een open vraag. Wij erkennen de noodzaak om een aantal aspecten van de werking op een grotere schaal te organiseren en te ondersteunen. Afhankelijk van de behoefte en de taakstelling gaat het hier om een intergemeentelijke aangelegenheid, misschien een bovenlokale streekaangelegenheid of een Vlaamse aangelegenheid. Hierbij is zeker een belangrijke rol weggelegd voor het nieuwe steunpunt VCOB en wellicht ook voor de provincie als ondersteuner van het overleg.

De concrete invulling en organisatie van dit streekericht beleid is een uitdaging, maar is voorlopig ook onduidelijk. Hoe verantwoordt men de betrokkenheid van slechts een deel van de gemeenten? Wat is de waarde van het advies?

Welke middelen heeft een gemeente als ze de aangeboden projecten niet zinvol vindt? Kan ze de samenwerkingssubsidie ook voor andere samenwerkingsinitiatieven gebruiken? Is er een financiële en/of inhoudelijke garantie dat, parallel met de verminderde subsidie, een evenredig takenpakket op een zinvolle manier op het streekniveau wordt overgenomen? Welke taken zijn dat dan? We kunnen alleen maar vragen stellen.

Een negende punt handelt over de ondersteuning. De VVSG heeft van meet af aan de nood aan ondersteuning van het gemeentelijk cultuurbeleid benadrukt. Natuurlijk is er dan nog de vraag wat hiervoor de meeste zinvolle manier is. De vermenging van bestuurskundige en sectorale bekommernissen leidt tot vragen over bevoegdheids- en deskundigheidsafbakening, niet enkel ten aanzien van het politiek primaat van de gemeentebesturen maar ook ten aanzien van de VVSG. Het onderscheid tussen de functies van dit sectorale steunpunt voor het brede cultuurbeleid en het gemeentelijk cultuurbeleid op bestuurlijk niveau dient helder te worden afgebakend.

Bovendien stelt de VVSG zich vragen bij het gevoerde beleid van de Vlaamse overheid die talrijke sectorale steunpunten heeft opgericht. Overdaad schaadt en veronderstelt in dit geval een grote investering van gemeenschapsgeld. Bovendien impliceert die optie een vaak kunstmatige scheiding tussen inhoud, beleid en belangenbehartiging, die op

termijn tot ongewenste neveneffecten kan leiden, zeker vanuit bestuurskundig oogpunt. Het is alsof de Vlaamse overheid hoopt de complexiteit te beheersen door de werkelijkheid op te splitsen en geatomiseerd te benaderen. De vraag is dan of dergelijke benadering de overheid als dusdanig niet te veel ontmantelt. De VVSG pleit voor het zoeken naar meer geëigende oplossingen, hetzij via het formuleren van opdrachten aan de meest relevante partners of organisaties, hetzij via een herdenken van de bovenbouwstructuur in zijn totaliteit.

Indien de Vlaamse regering niet voor deze oplossingen kiest, pleiten wij voor een sterk en dynamisch steunpunt dat focust op alle aspecten van het lokaal cultuurbeleid. Dat steunpunt leunt volgens ons nauw aan bij de VVSG en de steunpunten die materies ondersteunen die zich op gemeentelijk niveau afspelen, zoals de amateurkunsten, het sociaal-cultureel werk, de volkscultuur, enzovoort.

Tot besluit gelooft de VVSG in een sterk cultureel verhaal en wil zij daar op lokaal niveau intens aan meewerken. Het is dan ook nuttig en noodzakelijk dat ook de Vlaamse Gemeenschap en de provincies vooraf hun engagementen aflijnen en omschrijven. Financiering en wederzijds engagement blijven immers een belangrijke toetssteen, ook van een sterk verhaal.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Bepaalde gemeenten hebben het tot nu nagelaten om inspanningen te leveren voor de culturele sector, vaak omdat zij aan andere zaken de prioriteit hebben gegeven. Worden zij alsnog aangezet om inspanningen te leveren? Ontvangen zij hier incentives voor?

Op de grootorde van de toegekende middelen en de voorwaarden voor de aanwerving van professionele krachten na, zijn de regels voor alle steden en gemeenten gelijk, of zij nu 10.000 of 60.000 inwoners tellen. Gent, Brussel en Antwerpen vormen hierop een uitzondering. Zal dit geen problemen opleveren? Honderd veertig gemeenten hebben hun medewerking toegezegd. Beschikt u over gegevens over het aantal inwoners per gemeente?

Drie steden vormen een buitencategorie: Gent, Brussel en Antwerpen. De uitgangspunten van het decreet werden echter niet verankerd in de voorwaarden die vervuld moeten zijn bij het opmaken van een convenant. Zal het model van overleg, participatie en planning dat geldt bij het opstellen van de gemeentelijke cultuurbeleidsplannen, worden toegepast bij het afsluiten van de convenants?

Mevrouw Mieke Van Hecke : Wat Brussel ten slotte betreft, zijn er volgens u garanties dat de VGC via het convenant de gemeentelijke actoren zal betrekken inzake het cultuurbeleid ?

Mevrouw Miek De Kepper : Dit decreet nodigt de gemeenten effectief uit het hele plaatje van het cultuurbeleid te bekijken. Daar zijn voldoende incentives voor. De cultuurbeleidscoördinator kan dit hele debat ondersteunen en daartoe de belangrijkste incentive geven. Dat is een professionele injectie om het cultuurbeleid in zijn totaliteit te bekijken.

De gemeenten die hebben gereageerd op de enquête, vormden een zeer gevarieerde groep qua inwonersaantal. Meer dan 70 gemeenten hebben belangstelling getoond voor een project om samen te werken rond cultuurbeleidsplannen. Dat idee leeft, ook bij de kleine gemeenten. Aan de hele kleine gemeenten met minder dan 5.000 inwoners zal wel extra aandacht moeten worden besteed. Maar de meeste gemeenten kennen de grote lijnen van het ontwerp van decreet wel.

Voor de grote steden is de Antwerpse situatie mogelijk illustratief. Daar heb je twee tendensen. De ene is gericht op een centraal gestuurd cultuurbeleid. De andere legt de klemtoon op de districten, die wettelijk bevoegd zijn over een aantal aspecten die met cultuurbeleid te maken hebben. Het doorgedreven cultuurbeleid moet dus best in overleg gebeuren met de districten. Dat kan perfect binnen de in het decreet voorziene adviesbevoegdheid van de districtsraden.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Wat met de techniek van de convenanten ? Moeten zij niet verwijzen naar de uitgangspunten van het decreet ?

Mevrouw Miek De Kepper : Het afsluiten van een convenant is het gevolg van een wederzijdse onderhandeling. Maar dat betekent niet dat men de basisprincipes van het decreet niet dient te eerbiedigen. In Brussel geldt grosso modo hetzelfde voor de VGC. De potentie is aanwezig, maar het zal van een aantal maatschappelijke factoren afhangen of het gerealiseerd wordt.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Gaat het bedrag van 1,8 miljard frank nog evolueren ? Binnen drie jaar worden immers alle DAC'ers en Gesco's geregulariseerd.

Mevrouw Miek De Kepper : DAC'ers of Gesco's die in de cultuursector werken, ressorteren niet meteen onder dit ontwerp van decreet : de subsidi-

dies zijn immers voorzien voor onder meer bibliotheekmedewerkers, cultuurbeleidscoördinatoren en cultuurfunctionarissen en theatertechnici in de grotere gemeenten. De regularisatie van die statuten is evenwel een algemeen probleem voor de gemeenten.

De heer Julien Librecht : Wat de intergemeentelijke samenwerking betreft sprak u twijfels uit. Waarop zijn die twijfels gebaseerd ? Gaat het enkel om de minimumnorm van 6 gemeenten ?

Mevrouw Miek De Kepper : Ja, het gaat vooral over die minimumnorm. Intergemeentelijke samenwerking inzake cultuurbeleid is niet eenvoudig. Het stroomlijnen van grote gehelen inzake dergelijke complexe materie is moeilijk. Een minimum van 6 gemeenten is daarom veel. Ik begrijp dat het logisch zou zijn om bijvoorbeeld per streek te gaan samenwerken. Ook de vereiste van minimum 1 centrumgemeente met enige omvang is logisch. Maar bijvoorbeeld aan de taalgrens kan het soms moeilijk zijn om aan 6 te geraken. Ik begrijp evenwel dat bij elk cijfer vraagtekens kunnen worden geplaatst.

De heer Dany Vandebossche : Ik heb een vraag naar de wijze van indeling van de gemeenten. De VVSG werkt immers op basis van de categoriale indeling binnen het gemeentefonds.

Mevrouw Miek De Kepper : Er zijn diverse manieren om steden en gemeenten in te delen maar voor cultuur is gebleken dat de indeling op basis van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen goed onderbouwd is. Het slaat op verschillende domeinen, wat op zich zinvol is. Er is een behoorlijk compromis gevonden tussen enerzijds historiciteit en anderzijds planning.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik had nog twee vragen. Ik had graag uw reactie gekend op het principe 'wie eerst maait, wie eerst zaait'. Voorts had ik ook graag uw reactie op het gemeentelijke effectenrapport. Hebben jullie daarmee rekening gehouden ? Wie is de auteur : het kabinet of de administratie ?

De voorzitter : Het kabinet vond het goed om het rapport bij aanvang van de discussie te laten uitdelen.

Mevrouw Miek De Kepper : We gaan ervan uit dat de budgetten er zijn, zodanig dat elke gemeente gestimuleerd wordt om daarop in te spelen. Het is voor ons een kwestie van goed bestuur dat de budgetten er zijn. Als men dan toch moet kiezen, is het

principe van wie eerst maait, eerst zaait, beter dan een mogelijke procentuele afkalving.

De heer Jos Stassen : Vindt u dat er voldoende budgetten ter beschikking gesteld worden ?

Mevrouw Miek De Kepper : Het kabinet heeft dat beloofd. Het is een taak van het parlement om daarop toe te zien.

De auteur van het effectenrapport is iemand van het kabinet. Het is een verplichting dat dergelijke documenten gemaakt worden. We hebben daarover overleg gepleegd, maar we hebben het rapport nog niet uitgebreid besproken.

De heer Jos Stassen : Hebben gemeenten die zich gedupeerd voelden of zich gemanifesteerd hebben omdat ze hun cultureel centrum verliezen, gevraagd aan de VVSG om tussen te komen ?

Mevrouw Miek De Kepper : We hebben hierrond formeel vrij weinig reacties gekregen van gemeenten, onder meer Peer. Daarnaast hebben nog een aantal andere gemeenten gereageerd maar niet formeel.

3. Uiteenzetting door de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)

De heer Raymond Van Loock, directeur VVP : We hebben met de politiek verantwoordelijken van de deputaties en de provincieraden gediscussieerd over het ontwerp van decreet en een synthese van de opmerkingen gemaakt. De heer Van Dael zal een korte toelichting geven.

De heer Daniël Van Dael, directeur cultuur en onderwijs provincie Vlaams-Brabant : De VVP wenst zich vooral toe te spitsen op tot het deel over het bibliotheekbeleid. Dat betekent niet dat het deel over het gemeentelijke cultuurbeleid onbelangrijk is, maar de provincies zijn daarvoor niet echt in het ontwerp van het decreet ingeschreven. Er bestaan heel wat samenwerkingsverbanden met gemeenten over regionaal cultuurbeleid vanuit de bevoegdheden die de provincies daarover hebben, maar die zijn niet decretaal verankerd. Over het bibliotheekwerk zijn een aantal zaken duidelijk ingeschreven in het ontwerp van decreet op basis van de traditie die sinds het decreet van 1978 bestaat en waarin de provincies derde betaler zijn. Dat ligt nu volledig anders. De provincies zijn bijzonder blij dat die verplichting zonder enige vorm van bestuursinvolving wegvalt.

De belangrijkste elementen van het ontwerp van decreet zijn dat het provinciebestuur het initiatief neemt tot een streekgericht bibliotheekbeleid in overleg met de gemeentebesturen en de lokale bibliotheken. De provincies worden erkend als streekbestuur met hun eigen verantwoordelijkheid en financiering als een volwaardige partner tussen de gemeenten en de Vlaamse Gemeenschap. Voorts zullen de provinciale opdrachten met betrekking tot het streekgerichte bibliotheekbeleid per provincie geconcretiseerd worden in een convenant tussen het provinciebestuur en de Vlaamse regering. De uitvoering van de convenant wordt vastgelegd in een beleidsplan dat voor een periode van 6 jaar opgemaakt wordt. Een op te richten adviesorgaan zal het provinciebestuur daarin bijstaan. In de verschillende provincies zijn nu al heel wat contacten met de gemeentebesturen en de bibliothecarissen over het bibliotheekbeleid. Er zal in die lijn verder gewerkt worden.

In het ontwerp van decreet is ingeschreven dat elke provincie minimaal 1,6 euro per inwoner besteedt aan het realiseren van een streekgericht bibliotheekbeleid. Voor 2002 is de overgangsregeling dat de provincie voor elke gemeente 0,8 euro per inwoner ter beschikking stelt als rechtstreekse ondersteuning van de werking van de openbare bibliotheek. De Vlaamse regering stelt een aanvullende subsidie ter beschikking van de gemeenten van 0,6 euro voor de participatie aan het streekgericht bibliotheekbeleid.

De provincies zijn tevreden dat ze een duidelijke inhoudelijke taakstelling krijgen evenals een eigen beleidsruimte. Ze zijn dus niet meer verplicht om alleen maar geld te geven. Dat maakt dat er over een complementair beleid gesproken kan worden. In het licht van het kerntakendebat is dat bijzonder belangrijk. In het Museumdecreet is daarvoor al een aanzet gegeven, maar we hopen dat het ook voor de andere sectoren zal gerealiseerd worden.

Wat de financiering betreft, is in het ontwerp van decreet de stopzetting van de rechtstreekse betoelaging door de provincies van de plaatselijke openbare bibliotheken ingeschreven. De provincies waren daarvoor vragende partij. Ze zijn wel bereid om evenveel te blijven investeren. De vijf Vlaamse provincies stellen momenteel namelijk ongeveer 350.000 miljoen frank ter beschikking. Daartegenover staat echter dat we vanuit het kerntakendebat en vanuit een correcte samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus duidelijk stellen dat het bedrag van 1,6 euro niet zozeer in het decreet moet worden verankerd, maar wel door de conventanten geregeld moet worden tussen de provincies

en de Vlaamse Gemeenschap. Dat zou de logische doortrekking zijn van de hele regeling inzake de taken van de verschillende besturen.

Ook moet er nagedacht worden over de juiste kostprijs. Momenteel is er geen duidelijke kostprijsberekening van de noodzaak van het streekgericht bibliotheekbeleid. We wensen een degelijk beleid te voeren, en na te gaan wat noodzakelijk is en met welke middelen en op welke manier we dat zullen realiseren. De VVP stelt voor om het te besteden bedrag in functie van het streekgerichte bibliotheekwerk niet op te nemen in het ontwerp van decreet, maar in de af te sluiten convenanten.

Omdat we met verschillende partners rond de tafel zitten en het belang van een complementair beleid willen, engageren de provincies zich om evenveel te blijven investeren dan ze op dit ogenblik doen : ongeveer 1,6 euro per inwoner. We stellen voor om dat bedrag vast te leggen in een convenant voor de volgende bestuursperiode. Op termijn moet er gekeken worden of het op een andere manier kan, in functie van behoorlijk bestuur.

De heer Herman Lauwers : Er zijn nogal wat verschillen tussen de provincies. Pleit u voor een verschillend bedrag per provincie als u het in een convenant vastlegt ? Heeft dat te maken met verschillende noden of met keuzes die een provincie maakt over investeringen in het bibliotheekwezen ?

De heer Daniël Van Dael : Het heeft inderdaad te maken met de streekverschillen. In een complementair beleid zijn goede afspraken belangrijk. Ook vanuit de verschillende beleidsniveaus is er een uitgesproken bekommernis om een degelijke bibliotheekservice te geven, waardoor elke Vlaming op een minimaal aantal rechten een beroep kan doen. Vandaar zullen er ook bepaalde zaken gemeenschappelijk zijn, doch wij pleiten ook voor streekinvulling.

Vlaams-Brabant bijvoorbeeld vormt met zijn faciliteitengemeenten een belangrijk aandachtspunt voor het bibliotheekbeleid, anders dan bijvoorbeeld de Limburgse situatie. Wij willen garant staan voor een degelijke bibliotheekwerking, met mogelijke streekverschillen.

De heer Jos Stassen : Kent u de cijfers ?

De heer Raymond Van Loock : Dat is gemiddeld 70 miljoen frank.

De heer Jos Stassen : Als men naar de realiteit kijkt en men zou die 1,6 euro vermenigvuldigen met het aantal inwoners per provincie, zijn er dan markante verschillen ?

De heer Raymond Van Loock : Limburg heeft een eigen centrale openbare bibliotheek. Daar liggen de verschillen. Het gemeentelijke effectenrapport is essentieel. Dus wij vragen ook een provinciaal en financieel effectenrapport voor de nieuwe taakinvulling. Voor de overgangperiode willen we eerst kijken naar de evolutie van de opdrachten in artikel 13. Sommige taken worden reeds geïmplementeerd op vrijwillige basis door sommige provincies. Zo is er bijvoorbeeld de informaticanetwerkvorming waar men in West-Vlaanderen al jaren mee bezig is. Men moet onderhandelen over het financiële aspect met de verschillende betrokkenen in het kader van de ondersteuning van de bovenlokale streekwerking van de bibliotheken.

De heer Daniël Van Dael : De cijfers zijn gekend. Er is de decretale verplichting die de provincies nakomen. Hier bovenop komen dan zeer specifieke situaties zoals Ovinob in Oost-Vlaanderen en Winob in West-Vlaanderen, de provinciale bibliotheek in Limburg en de faciliteitengemeenten in Vlaams-Brabant.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Moeten een aantal provincies met een cultureel centrum stilaan uitdoven of wordt er iets overgedragen naar het gemeentelijke of bovengemeentelijke niveau ? Hoe staat u daartegenover ? Als wij spreken over cultuurbeleid in de meest brede zin, hadden de provincies wel meer kunnen nemen als uitgangspunt.

De heer Raymond Van Loock : De heer Van Dael heeft terecht gezegd dat wij rond cultuur heel wat meer doen dan hetgeen ons nu bindt. Alles moet niet decretaal geregeld worden. Dynamiek binnen de beleidsvoering tussen de bestuursniveaus moet kunnen.

De heer Daniël Van Dael : Belangrijk is dat bijvoorbeeld provinciale centra of de provinciale bibliotheek in Limburg niet afgebouwd worden. Daarrond zijn afspraken met de stad Hasselt en de provincie gemaakt. Ook voor de Warande in Turnhout zijn duidelijke afspraken gemaakt met de provincie en het lokale bestuur. In Antwerpen zal men in het cultuurbeleidsplan de Singel opnemen.

De heer Raymond Van Loock : In het kader van het kerntakendebat denk ik dat het belangrijk is om dat uit te klaren. De drie overheden moeten

gezamenlijk rond de tafel gaan zitten ; dat is ook een vorm van behoorlijk bestuur. De complexe problematiek van het beleid vraagt een doorstroming. De provincie moet een terughoudende houding aannemen waar het gaat om de culturele centra, maar wel ondersteuning bieden. De bestuurskracht van de gemeenten moet voldoende groot zijn om dat mogelijk te maken. Het nu voorliggende ontwerp van decreet op het bibliotheekwerk is een mooi voorbeeld van de missie van de provincie rond die bovenlokale vraagstelling.

4. Toelichting van het 'Gemeentelijk effectenrapport m.b.t. het ontwerp van decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid' door de heer Bart Caron, kabinetsmedewerker van de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingsamenwerking

De voorzitter : Daarnet werd het 'Gemeentelijk effectenrapport m.b.t. het ontwerp van decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid' door de heer Bart Caron, kabinetsmedewerker van de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport, Brusselse Aangelegenheden en Ontwikkelingssamenwerking, overhandigd aan de commissieleden.

Misschien kan de heer Caron dit effectenrapport even toelichten.

De heer Bart Caron : Ik zal dit gemeentelijk effectenrapport even situeren. De indeling in 13 punten gaat terug op een rapportage, zoals die in een document van de Vlaamse regering is goedgekeurd. Grosso modo hebben wij deze nota verder ingedeeld in verplichte onderdelen en vrije onderdelen. De verplichte slaan bijvoorbeeld op het bibliotheekwerk ; de vrije op het gemeentelijk cultuurbeleidsplan en de culturele centra. De 13 punten hebben we op elk onderdeel toegepast.

Belangrijk zijn uiteraard de financiële middelen. In hoofdstuk 6 vindt u het engagement van de Vlaamse regering. In punt 6.6 ziet u dat de sommen gradueel stijgen. In hoofdstuk 8 staan de implicaties voor de lokale besturen, alles in kolommen. Kolom 1 is het aantal inwoners per 1 januari 2000, kolom 2 de te verwachten subsidie voor de bibliotheek voor dit jaar, voorts die voor 2005, en de aanvullende subsidie voor bibliotheken voor lokale samenwerking.

Voorts vindt u de maximale subsidie voor nieuwe culturele centra zonder overgang en met overgang. Daarbij zijn de variabele subsidies niet gewijzigd. In de kolom subsidies voor gemeentelijk cultuurbeleid zijn ook de Brusselse gemeenten opgenomen. Bij de totalen voor oud en nieuw ziet u op het einde de procentuele evolutie van nu tot in 2005.

Deze totalen bevatten niet de subsidies voor projecten of die voor intergemeentelijke samenwerking, samen nog goed voor 161 miljoen frank. Op de laatste lijn leest u dan wat de totale input naar de gemeenten is, van nu tot in 2005 : van 2,039 miljard frank naar 3,297 miljard frank in 2005, zijnde een stijging van 1,258 miljard frank, of 162 procent.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Wat gebeurt er met culturele centra die niet meer erkend zijn ? Vallen die onder de overgangsmaatregel ?

De heer Bart Caron : Zij kunnen een aanvraag tot projectsubsidie indienen, als gemeenschapscentrum dan.

Mevrouw Mieke Van Hecke : In de lijst vind ik de gemeente Herstappe niet terug.

De heer Bart Caron : Die is niet verplicht een bibliotheek op te richten.

5. Uiteenzetting door de heer Huib Hinnekint, vertegenwoordiger van de cultuurraden

De heer Huib Hinnekint, vertegenwoordiger van de raden voor het gemeentelijk cultuurbeleid : Bij ons weten is het de eerste keer dat gemeentelijke adviesorganen in de gelegenheid worden gesteld om bij te dragen aan de beleidsvorming in het Vlaams Parlement. Wij zien hierin een blijk van waardering voor de inspanningen van vele vrijwilligers in Vlaanderen. Het was voor de raden niet eenvoudig om op korte tijd een woordvoerder te vinden en te mandateren.

Ik heb deze taak op mij genomen omdat ik voorzitter was van twee studiebijeenkomsten, georganiseerd in samenwerking met de VZW De Wakkere Burger, met name de staten-generaal van de raden voor gemeentelijk cultuurbeleid en het voorzittersberaad van de raden voor gemeentelijk cultuurbeleid. Wij hebben de deelnemers aan de laatstgenoemde bijeenkomst uitgenodigd om hier aanwezig te zijn en hebben hen ook suggesties gevraagd.

We hebben reacties ontvangen van een twintigtal gemeenten.

De raden voor het gemeentelijk cultuurbeleid verheugen zich in de expliciete aandacht, die aan het lokale cultuurbeleid gegeven wordt. Zij vinden het goed dat een stimulerende regeling wordt voorgesteld en dat wordt aangestuurd op een geïntegreerd cultuurbeleid waarbij aandacht wordt geschonken aan alle aspecten van het culturele leven maar ook aan de betekenis ervan voor het functioneren van de lokale samenleving. Zij verwachten dat de voorgestelde regeling inderdaad een nieuwe dynamiek op gang zal brengen en willen hieraan meewerken.

Zij hebben speciale aandacht geschonken aan het onderdeel dat handelt over de organisatie van het lokaal cultuurbeleid en in het bijzonder aan de artikelen 55 tot en met 65, over het overleg en de advisering van het gemeentelijk cultuurbeleid en aan artikel 77 dat het decreet van 1991, dat tot op heden het overleg en de inspraak in het gemeentelijk cultuurbeleid regelt, opheft. Zij hebben geen moeite met het opheffen van dit decreet omdat in de nieuwe regeling de verplichting wordt gehandhaafd om één of meer adviesorganen voor cultuur op te richten. Dat blijft een verplichting die voor alle gemeenten geldt, ook wanneer ze geen gebruik kunnen of wens te maken van het nieuwe stimuleringsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap.

De raden voor het gemeentelijk cultuurbeleid hebben sterk aangedrongen op het behoud van deze verplichting. Daarbij beseffen zij heel goed dat inspraak en participatie tijd en energie en vaak avondwerk vergen van bestuurders en ambtenaren en dat de baten ervan niet altijd onmiddellijk duidelijk zijn. Daar staat tegenover dat de kwaliteit van de besluitvorming kan worden verbeterd door de inbreng van ervaringsdeskundigen. Door het betrekken van burgers die geïnteresseerd zijn in het cultuurbeleid komen besluiten tot stand, die ondersteund worden door een groter deel van de bevolking. Dat laatste is wellicht nog het voornaamste doel van inspraak en participatie.

In artikel 55 van het ontwerp staat dat de adviesorganen door de gemeente worden 'opgericht'. Zij verstaan hieronder dat het gemeentebestuur ervoor moet zorgen dat er één of meer door haar erkende adviesorganen bestaan. Zij achten het immers belangrijk dat deze adviesorganen in goed overleg tussen burgers en bestuur worden opgericht.

Wat de samenstelling van de adviesorganen betreft, vinden zij het een goede zaak dat alle ruimte wordt gelaten om al degenen die een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het ontwikkelen van

een degelijk cultuurbeleid, in het bijzonder mensen die over specifieke deskundigheid beschikken, te betrekken.

Ze willen ook helpen om de bevolking zoveel mogelijk te betrekken bij het cultuurbeleid. Om de effectiviteit van de adviesorganen te verhogen zou het goed zijn een artikel toe te voegen waarin duidelijk wordt gesteld dat de adviezen en verslagen van de adviesorganen openbaar zijn. Zij worden immers namens de bevolking aan het bestuur gegeven. De bevolking moet er kennis kunnen van nemen en op kunnen reageren.

In de voorgestelde regeling is het versterken van het bestuurlijk niveau een belangrijk aandachtspunt. Dat is een goede zaak. Tegelijk moet er echter worden geïnvesteerd in inspraak en participatie van de bevolking en dus in een goede werking van de adviesorganen. Dat veronderstelt dat de gemeentelijke adviesorganen over de nodige middelen, informatie en deskundigheid moeten kunnen beschikken om hun taak naar behoren te vervullen. Voor een deel is dat de verantwoordelijkheid van het lokale bestuur. Wij verwachten dat de centrale overheid, tenminste bij de goedkeuring van de gemeentelijke beleidsplannen, erop toeziet dat de noodzakelijke voorwaarden voor het goed functioneren van de cultuurraden vervuld zijn.

Wij rekenen erop dat het steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid minstens evenveel passende steun geeft aan de adviesorganen dan aan het ambtelijk en bestuurlijk apparaat. Dat moet een bijzonder aandachtspunt zijn in de beheersovereenkomst met de Vlaamse regering. Wij beseffen dat het geen gemakkelijke opdracht is omdat participatie en inspraak van de bevolking steunt op vrijwillige inzet en grotendeels buiten de normale arbeidsuren plaatsvindt. Men kan niet verwachten dat de betrokkenen zich hiervoor verplaatsen. Daarom dient men op het lokaal vlak in ondersteuning te voorzien.

De raden voor gemeentelijk cultuurbeleid staan dus achter dit ontwerp van decreet en hun plaats en functie in dat geheel. Zij verwachten de nodige steun en medewerking van alle betrokkenen om hun opdracht naar behoren te kunnen vervullen.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Vindt u dat de taak van het steunpunt ten opzichte van de adviesraden voldoende duidelijk geformuleerd is in het ontwerp ?

De heer Huib Hinnekint : Het is een principiële uitspraak waarmee we willen zeggen dat met dit

ontwerp de bestuurskracht wel verhoogt maar dat men ook moet investeren in de participatie van de bevolking aan het cultuurbeleid. Het steunpunt moet ook deze taak naar behoren vervullen. Door enkel het bestuur te versterken, zou het kunnen dat de burger nog meer vervreemdt.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Is het een goede zaak dat er geen verplicht advies meer gevraagd wordt over de cultuurbegroting ? Kan de spreker in grote lijnen een analyse geven van de betekenis van het ontwerp voor de dynamiek van het lokaal cultuurbeleid ?

De heer Huib Hinnekint : Ik treed hier op als woordvoerder van de cultuurraden. In twee artikels in Ter Zake kan u mijn mening hierover lezen.

De cultuurraden begrijpen dat een verplicht advies bij de cultuurbegroting een vlotte besluitvorming kan hinderen. Het kan niet dat de vlotte werking van de gemeentebesturen geremd wordt. Het zal de raden echter niet verhinderen om advies over de begroting uit te brengen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik deel uw bezorgdheid om de goede werking van de gemeenteraden. Ik wil er alleen op wijzen dat een verplicht advies als voordeel heeft dat het aan de documenten wordt gehecht die de gemeenteraad nodig heeft voor de begrotingsbesprekingen. Met vrijwillige adviezen doet men immers wat men wil.

De heer Huib Hinnekint : Adviesorganen werken natuurlijk altijd in openbaarheid. Dat versterkt de kracht van hun werking. Zij handelen immers nog altijd namens de bevolking.

De heer Dany Vandenbossche : Wat bedoelt u met die openbaarheid ? Ik ben zelf schepen van Cultuur geweest en ik weet uit ervaring dat het advies van de raden voor cultuurbeleid in het dossier voor de gemeenteraadsleden zit.

De heer Huib Hinnekint : De adviesorganen zouden ervoor kunnen opteren hun adviezen zelf via internet te verspreiden. Als zij beter willen werken, moeten zij ervoor zorgen dat de openbaarheid in ieder geval verzekerd is.

De heer Julien Librecht : Ik hoor dat de adviesraden over de nodige middelen moeten beschikken. Dit zou de taak zijn van de lokale besturen en de overheid, en wordt gekoppeld aan de gemeentelijke beleidsplannen. Maar wat met gemeenten die dergelijk plan niet kunnen invullen ?

De heer Huib Hinnekint : In het beleidsplan kan er op worden toegezien dat er voldoende waarborgen worden gegeven voor een goede werking, zoals bijvoorbeeld de nood aan een toereikend budget. De beoordeling van dit plan is het enige moment waarop hier aandacht aan kan worden besteed.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Het opstellen van dit plan is echter niet verplicht, dus de kans bestaat dat het decreet een lege doos blijft.

De heer Dany Vandenbossche : Hoe zit dat dan nu ?

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : De raden moeten over alles wat met cultuur te maken heeft, een verplicht advies uitbrengen.

De heer Herman Lauwers : Als ik me niet vergis, verandert er toch niets aan de cultuurpactwetgeving ? Alleen de stipulatie dat het om een afzonderlijke raad moet gaan, is nieuw.

6. Uiteenzetting door de heer Piet Forger, directeur van de Federatie voor erkende Culturele Centra (Fevecc)

De heer Piet Forger, directeur van Fevecc : Na het kenbaar maken in mei 2000 van de eerste ontwerp-teksten van het decreet gemeentelijk cultuurbeleid en van het decreet over de culturele centra waren de verwachtingen van de Vlaamse culturele centra, verenigd in Fevecc, hooggespannen, gezien de vernieuwende en veelbelovende doelstellingen van minister Anciaux. Deze konden en kunnen we nog steeds onderschrijven. Ik verwijs naar de planmatigheid en diversiteit gekoppeld aan de ordening, de responsabilisering van de gemeente, de basisopdrachten van een cultureel centrum en het streven naar de inbreng van kwantitatieve en kwalitatieve normen.

Over de concrete uitwerking in de latere ontwerp-teksten waren de Vlaamse centra minder opgetogen, omdat deze onvoldoende rekening hielden met een aantal fundamentele bekommernissen. In de voorbije maanden, en niet in het minst in de voorbije weken, is echter aan een aantal belangrijke bekommernissen van de sector tegemoet gekomen.

Fevecc kan vandaag als vertegenwoordiger van de Vlaamse culturele centra stellen dat de Vlaamse centra globaal akkoord kunnen gaan met het voorliggende ontwerp van decreet. We hebben wel nog twee fundamentele bekommernissen. We focussen

op deze voornaamste bedenkingen, in de hoop dat u na het aanhoren van onze argumenten bereid zult zijn om het ontwerp van decreet op deze punten aan te passen.

De Vlaamse culturele centra vinden dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen een interessant uitgangspunt is voor de ordening van de toekomstige uitbouw van het cultuurbeleid. Die ordening is nog niet af. Alle stukjes van de puzzel liggen nog niet op hun plaats. Er moeten nog een aantal problemen verholpen worden voor men komt tot een geordend landschap.

Zo is er het probleem van de witte vlekken. Artikel 7,1° van het ontwerp zegt dat, als een centrumgemeente in een kleinstedelijk gebied geen aanvraag indient, een aangrenzende gemeente die niet in de lijst is opgenomen, in haar plaats een subsidieaanvraag kan indienen. Die regeling zou tot gevolg kunnen hebben dat een gemeentebestuur dat zich als plaatsvervanger opwerpt, op een gegeven moment geconfronteerd wordt met het initiatief van een gemeente die eerst in gebreke bleef. Het is niet zinvol om de rechten van een gemeente afhankelijk te maken van wat een andere doet. Onze federatie stelt dat deze regel niet kan gehandhaafd blijven zonder tegelijk ook van de subsidiëring van de plaatsvervanger een verworven recht te maken. Voorts biedt het ontwerp geen oplossing voor de centra die subsidies misten door de erkenningstop van voormalig minister Martens. Ten slotte biedt het ontwerp geen regeling voor de centra die minister Anciaux als lokaal cultuurcentrum of gemeenschapscentrum categoriseert, maar die in de loop der jaren hun legitimiteit als cultuurcentrum hebben bewezen door een sterke werking.

Fevecc stelt een regeling voor die de drie problemen tegelijk aanpakt. Die denkweg bestaat erin de betreffende centra de kans te geven om op grond van een aantal criteria te bewijzen dat ze werken als cultuurcentrum, zodat ze in de lijst van steden en gemeenten kunnen opgenomen worden, met het oog op subsidiëring als cultureel centrum. Mogelijke criteria zijn : witte vlekken, erkenningstop, vroegere werking, inwonersaantal en infrastructuur. Het is van zeer groot belang op basis van deze regeling ten hoogste 5 centra te upgraden, in elk geval een zeer beperkt aantal. Zo kan de lijst voor eens en voor altijd vastgelegd worden, wat de rechtszekerheid van alle betrokkenen verhoogt. Meteen kan ook artikel 7,1° van het ontwerp verdwijnen. Wij werkten ons voorstel uit in de vorm van 2 amendementen.

Een steunpunt voor gemeentelijk cultuurbeleid is een logisch vervolg op een decretale regeling van het gemeentelijk cultuurbeleid. Het huidige concept biedt onvoldoende perspectieven. Culturele centra zijn nochtans als een aparte diersoort. De eigen kenmerken, taken en aandachtspunten van deze werksoort maken specifieke ondersteuning wenselijk. Als men het verticale steunpunt voor culturele centra laat samenvallen met het horizontale steunpunt voor gemeentelijk cultuurbeleid, creëert men immers een vreemde structuur. Afstemming van de verschillende actoren van het gemeentelijk cultuurbeleid is zinvol. Het is geen goede zaak dat een steunpunt gemeentelijk cultuurbeleid wordt opgericht voor de culturele centra alleen. Andere steunpunten zijn eveneens op de gemeente gericht : die voor bibliotheken die voor sociaal-cultureel werk en die voor amateurkunsten. Voorts zijn ook het jeugdwerkbeleid en de erfgoedsector in aanzienlijk mate gemeentelijk georiënteerd. Fevecc ziet twee mogelijke oplossingen. Ofwel richt men een horizontaal steunpunt gemeentelijk cultuurbeleid op, dat alle werksoorten integreert. In dat geval moet men wel de specifieke ondersteuning voor de werksoort culturele centra garanderen. Ofwel blijft voor hen een apart steunpunt bestaan dat de specifieke ondersteunende taken voor die werksoort behartigt.

7. Uiteenzetting door de heer Paul Sergier, punt.cultuur

De heer Paul Sergier, punt.cultuur : De grens tussen ondersteuning en belangenbehartiging is flinterdun voor een steunpunt. Ik vind het wel zinvol om te onderzoeken in welke mate het ontwerp de kwaliteitsvolle werking van culturele centra garandeert. Tegelijk zijn wij als steunpunt mee verantwoordelijk voor de uitvoering van een nieuw decreet. Ik beweeg mij daarom op de grens tussen kwaliteitsbewaking en uitvoerbaarheid.

Ik vind het ontwerp een grote stap in een verdedigbare richting. Voor een goede en verantwoorde uitvoering is het onontbeerlijk dat het steunpunt lokaal cultuurbeleid samen met andere steunpunten de lokale overheden ondersteunt. Men is daarvoor immers afhankelijk van de lokale politieke wil. Tegelijk waardeert men in het buitenland dat onze culturele centra juist zo onafhankelijk zijn ten aanzien van de lokale besturen. De Vlaamse Gemeenschap zorgde voor een goede wetgeving terzake. De vrijheid van agogisch handelen, dat wil zeggen het emancipatorische proces ten aanzien van achtergestelde groepen, is primordiaal. Het toekomstige steunpunt moet die vrijheid verdedigen.

In vergelijking met vorige versies krijgt de communicatie met de sector meer aandacht. Daardoor kan het toekomstige steunpunt de implementatie beter begeleiden.

Ik haal enkele voorbeelden aan. Gemeenschapscentra moeten een actieve rol kunnen spelen. De eigen rol van deze centra wordt aangehaald in het ontwerp van decreet en in de memorie van toelichting. Een evaluatie van de werking kan misschien toevertrouwd worden aan het toekomstige steunpunt. De functie van directeur van een gemeenschapscentrum valt ook niet vanzelfsprekend te combineren met die van cultuurbeleidcoördinator.

Dit ontwerp voorziet eindelijk in een planning voor de culturele centra. De vraag is al zeer oud. De planning baseert zich op het RSV, rekening houdend met een aantal terechte uitzonderingen. De sector heeft hierop al veel kritiek gegeven en ook het steunpunt moet zich hier voorzichtig opstellen. Maar de laatste correcties die zijn aangebracht, via een voorafname van de variabele subsidies zijn duidelijk een goede stap om het principe van de planning te handhaven en te koppelen aan de historische praktijk.

Dit decreet geeft impulsen aan de oude droom om pluralistische culturele infrastructuur voor elke gemeente mogelijk te maken. Waarom zouden we er geen verplichting van maken, zoals bij de openbare bibliotheek ?

De erkenning van de culturele centra valt weg, de subsidiëring blijft behouden. Heeft deze niet-erkenning echter nog andere gevolgen ?

De toepassing van de opdrachten van de culturele centra moet verduidelijkt worden. We zijn het eens over die toepassingen, maar verstaan we op Vlaams niveau wel hetzelfde onder termen als culturele diversiteit of gemeenschapsvorming ? We zullen zelf al enkele initiatieven nemen om belangrijke begrippen te verduidelijken.

Duidelijke criteria en de verwijzing naar het decreet over de intergemeentelijke samenwerking komen de samenwerking tussen de culturele centra en de honorering ten goede. De huidige intergemeentelijke samenwerking kan nog worden uitgebreid. In de dagdagelijkse praktijk overschrijdt de samenwerking de regionale grenzen.

De mogelijke beheersvormen worden in deze versie duidelijk beschreven. De toepassing vanuit het huidige cultuurpact is aangepast aan de noden. Het toekomstig steunpunt moet meewerken aan een

nieuwe juridische vormgeving voor een efficiënt en effectief beheer van de culturele centra in het kader van een lokaal cultuurbeleid. Het moet ook modellen ontwikkelen om binnen de wettelijke context een optimale participatie te garanderen. Punt.cultuur zal de culturele centra informeren over de mogelijkheden van de samenstelling van de beheersorganen.

De Vlaamse subsidies moeten integraal besteed worden aan loonkosten. Door de soepele toepassing van het begrip personeel kan er tijdelijk werk worden uitbesteed aan specialisten. Andere elementen, zoals de invulling van het begrip cultuurfunctionaris, moeten nog verduidelijkt worden in de uitvoeringsbesluiten. Als steunpunt is het punt.cultuur bereid om mee te werken aan de uitvoeringsbesluiten, om hen zo dicht mogelijk te laten aansluiten op de reële werking.

Ik wil de commissie erop wijzen dat – door de krappe arbeidsmarkt en de soms omslachtige gemeentelijke aanwervingsprocedure – drie maanden niet voldoende kan zijn om een cultuurbeleidcoördinator aan te werven.

Ik nodig de commissie uit om zich grondig te bezinnen over de verhouding van de steunpunten en de belangenbehartigers en hun respectieve opdrachten, evenals de verhouding van deze twee organisaties tot de overheid, de administratie en het kabinet. Een andere vraag betreft de functie van de steunpunten in het kader van beleidsvoorbereiding en -uitvoering en van het uitwerken van uitvoeringsbesluiten.

8. Uiteenzetting door de heer Wies Jaspers, stafmedewerker Stad en Cultuur

De heer Wies Jaspers, stafmedewerker van Stad en Cultuur : Stad en Cultuur is de koepel van de tweeëntwintig Brusselse gemeenschapscentra. Onze belangrijkste taak is de vrijwilligers-beheerders van deze gemeenschapscentra te ondersteunen en te begeleiden. Wij zijn hun platform voor overleg en ervaringsuitwisseling. We organiseren vorming en bijscholing. We verdedigen bij onze overheid, de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), de belangen van de gemeenschapscentra. Wij zijn dus niet alleen steunpunt, maar ook belangenorganisatie. De VGC heeft een eigen dienst, die het personeel van de gemeenschapscentra ondersteunt. Er is een goede samenwerking tussen Stad en Cultuur en de VGC-dienst.

Er zijn in de 19 Brusselse gemeenten, 22 gemeenschapscentra omdat de drie wijkgemeenten van de stad Brussel ook een eigen gemeenschapscentrum hebben.

In Brussel vullen de gemeenschapscentra hun werking en programma vaak anders in dan in Vlaanderen. De gemeenschapscentra hebben vier opdrachten : onthaal en informatie, cultuur, educatie en belangenbehartiging. Zo hebben wij een zeer belangrijke taak naar het onthaal van nieuwe Nederlandstalige inwoners. Nogal wat gemeenschapscentra geven een onthaalgids uit. In Vlaanderen worden deze taken meestal opgenomen door de gemeentebesturen. Een aantal gemeenschapscentra zetten kleine tot zeer grote welzijnsprojecten op. Ook belangenbehartiging van de Nederlandstaligen, onder meer ten aanzien van de gemeentebesturen, is een belangrijk element van de werking.

Het multi-culturele Brussel vraagt een meertalige aanpak. Dit stelt hogere eisen aan onze personeelsleden.

Ik haal deze verschillen aan om de eigenheid van de Brusselse gemeenschapscentra te duiden. Maar tegelijkertijd wil ik benadrukken dat wij kunnen en willen werken in het opdrachtenkader dat in het ontwerp van decreet wordt aangegeven.

Wij hebben onze opmerkingen bezorgd aan het kabinet van minister Anciaux en deze vonden toegang tot het ontwerp van decreet. Wij benaderen dit decreet dan ook positief. Wij vinden de rol van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel essentieel. Wij zijn voorstander van een sterkere samenwerking tussen de VGC en de Vlaamse Gemeenschap op alle niveaus van het beleid. Via dit ontwerp van decreet werden hiertoe opnieuw aanzetten gegeven, hopelijk wordt deze lijn nu consequent en systematisch doorgetrokken. Ik houd een pleidooi voor dialoog en samenwerking. Brussel is geen eiland.

Het ontwerp van decreet bevat een aantal spanningsvelden. Het is positief dat men de Brusselse gemeentebesturen wil/kan responsabiliseren voor hun cultuurbeleid. De VGC en de Vlaamse Gemeenschap dienen samen de mogelijkheden van het decreet aan de gemeentebesturen duidelijk te maken. Ze dienen voor de nodige begeleiding te zorgen.

De gemeentebesturen die een beleidsplan voorbereiden en indienen kunnen een cultuurbeleidscoördinator aanstellen. Normaal moet daarop ook een subsidiëring voor de werking volgen. Die volgt in

Brussel niet automatisch, maar wel via de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Zowel het tot stand komen van het cultuurbeleidsplan, de aanstelling van de cultuurbeleidscoördinator als de subsidiëring van de werking kunnen spanningsvelden oproepen. Men dient ervoor te zorgen dat tussen het beleid (Vlaamse Gemeenschap, VGC) en alle plaatselijke actoren, waaronder het gemeentebestuur, een open en efficiënte dialoog en samenwerking ontstaat.

De culturele infrastructuur van de gemeenschapscentra blijft terecht volledig in handen van de VGC. De gemeenten dienen echter over een culturele infrastructuur te beschikken om een aanvaardbaar cultuurbeleidsplan in te dienen. Zal/kan de VGC haar plaatselijke culturele infrastructuur ter beschikking stellen van de gemeenten ? Hoe zal men dit realiseren en organiseren ? Het is noodzakelijk hierover sluitende afspraken te maken met de nodige garanties voor de plaatselijke culturele actoren.

In Brussel zouden de gemeenten de plaatselijke culturele adviesorganen oprichten. Vandaag is het de VGC die deze adviesraden opricht. Wat als een gemeente dit toch niet doet ? Kan de VGC dan in de plaats treden ?

Even belangrijk is dat er een adviesorgaan komt voor het cultuurbeleid van de VGC.

Wij vinden het erg belangrijk dat er in Brussel een breed debat gevoerd wordt over het te voeren cultuurbeleid, ter voorbereiding van het VGC-cultuurbeleidsplan. De VGC dient aangemoedigd om dit debat snel op te starten en efficiënt te voeren. Het opstellen van een cultuurbeleidsplan dient een gemeenschappelijk project te zijn van alle culturele actoren.

Momenteel is van dit alles in Brussel nog geen sprake. Nu de krachtlijnen van het ontwerp van decreet duidelijk zijn, dient hiervan dringend werk gemaakt. De situatie in Brussel is zeer complex. In Antwerpen en Gent is er één schepen van Cultuur, die waarschijnlijk meer macht en middelen heeft dan ons VGC-collegelid voor Cultuur. In Brussel is er niet alleen het VGC-beleid, maar zijn er ook de 19 gemeenten, en tientallen grote en kleine Nederlandstalige, Franstalige en Federale gezelschappen en cultuurinstellingen, festivals enz. Daarom is een debat dat geleid en gestuurd wordt door de VGC en mede-gedragen door de Vlaamse Gemeenschap, zo noodzakelijk.

Er kan ook een spanningsveld ontstaan tussen de plaatselijke culturele actoren en het gemeentebestuur. Wij pleiten voor samenwerking, niet voor werken naast elkaar, laat staan tegenwerking. De basis voor een gemeentelijk adviesorgaan is de huidige gemeenschapsraad van het gemeenschapscentrum. De meeste culturele actoren zijn hier reeds aanwezig. Schepenen kunnen hiernaast niet hun eigen adviesorgaan oprichten. Er dienen duidelijke lijnen getrokken via het decreet of het cultuurbeleidsplan van de VGC.

De beheersformule van het gemeenschapscentrum is een belangrijk gegeven dat duidelijk moet geregeld worden. In Brussel hebben wij in de voorbije twee jaar campagne gevoerd om de partijpolitieke vertegenwoordigers uit de beheersorganen van het gemeenschapscentrum te houden. Wij zijn daarin niet geslaagd omwille van het decreet op de culturele centra. Vandaag is de formule 9c van het cultuurpactdecreet wel mogelijk. Dit biedt perspectieven. De (partij-)politiek dient te aanvaarden dat het basiswerk volwassen genoeg is om zelf een open en pluralistische werking uit te bouwen, waarbij alle democratische maatschappelijke stromingen aan bod komen, ook in het beheer van de culturele infrastructuur.

Intergemeentelijke samenwerking kan in Brussel niet of komt althans niet in aanmerking voor subsidiëring. We raken hier blijkbaar aan een gewestmaterie. Nochtans is de intergemeentelijke samenwerking heel belangrijk en zij vindt, zij het geleidelijk, ook ingang bij de gemeenschapscentra. Ook Vlaamse schepenen, verantwoordelijk voor het cultuurbeleid, zouden moeten beseffen dat overleg en samenwerking met collega's noodzakelijk is. Dit gegeven moet grondig onderzocht en er dienen formules uitgetekend om dit mogelijk te maken.

Het valt op dat men stelt dat de Rand oog moet hebben voor Brussel. Dit wordt echter niet voorgesteld voor de Brusselse gemeenschapscentra. Ook hier is overleg en samenwerking aangewezen.

Wat het Steunpunt betreft pleiten wij voor voldoende aandacht voor de specificiteit van Brussel, zonder een uitzonderingssituatie te vragen.

De financiering dient te gebeuren op basis van beleidsplannen, reële behoeften en een realistische planning. Op deze basis dient er voldoende geld ter beschikking gesteld te worden. Vandaag investeert de Vlaamse Gemeenschap, via het decreet op de culturele centra, 25 miljoen frank in de werking van de gemeenschapscentra. De VGC investeert via haar dotatie van de Vlaamse Gemeenschap nog

eens 100 tot 110 miljoen frank. Ik vrees dat de voorgestelde 60 miljoen frank moeilijk de reële behoeften voor de drie grote steden kan/zal dekken.

Tenslotte wijs ik erop dat het onaanvaardbaar is dat ongeveer 135 personeelsleden van de gemeenschapscentra nog steeds in nepstatuten werken. Ik doe een dringende oproep om deze statuten binnen het jaar tot regulariseren te volwaardige statuten.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Zien de culturele centra zelf een oplossing om iedereen in het Steunpunt aan bod te laten komen ? Is dat Steunpunt voldoende voor Brussel ?

De heer Piet Forger : De sector vindt de piste van een Steunpunt zeker goed mits er voldoende aandacht is voor de eigenheid van het cultureel centrum. Culturele centra zitten binnen een gemeentelijke of stedelijke context. Het is dus evident dat ze binnen een Steunpunt een plaats krijgen. Het komt erop aan garanties te hebben omtrent de specifieke ondersteuning voor instellingen zoals culturele centra. Het gaat soms om echte bedrijven met eigen kenmerken en aspecten.

De heer Wies Jaspers : Wij oriënteren ons op de lijn van het huidige steunpunt. Zij hebben de knowhow waarvan wij gebruik kunnen maken. Ik heb alleen principiële vragen bij alles centraliseren in een steunpunt voor heel Vlaanderen. Moet men niet wat dichterbij de mensen zitten met bepaalde steunpunten en decentraliseren in de drie steden ?

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : In dit decreet is er weinig ingespeeld op Brussel, terwijl de minister hiervoor ook bevoegd is. We hebben 22 gemeenschapscentra en 19 gemeenten. U geeft inhoudelijk een bredere taak aan de culturele centra dan wij traditioneel doen. Kan dat vertaald worden in het decreet ? Hoe gaat u inhoudelijk om met welzijn en behartiging van de belangen ?

De heer Wies Jaspers : De VGC moet met een eigen cultuurbeleidsnota komen, ook voor haar gemeenschapscentra. Hierover kan een akkoord gesloten worden met de Vlaamse Gemeenschap. De opdrachten van de Brusselse gemeenschapscentra kunnen ingevuld worden binnen het geheel van cultuurspreiding en -participatie en gemeenschapsopbouw. De specificiteit hiervan kan in het cultuurbeleidsplan van de VGC en de overeenkomst geïdentificeerd worden. Overigens wil het VGC-beleid opdrachten als welzijn meer verzelfstandigen.

Ik wil echter nogmaals benadrukken dat een Brussels gemeenschapcentrum een platform is dat veel voeling dient te hebben met het plaatselijke. Men wil deze plaatselijke inbedding versterken. Wij zullen blijven werken rond de problematiek van een buurt, een wijk een gemeente. Welzijn, kansarmoede, mobiliteit, leefmilieu en inspraak van de burger blijven werkterreinen. Deze invulling moet zeker bewaard blijven.

De heer Herman Lauwers : De heer Forger stelde dat de gemeenten en de culturele centra die de taak overnemen van een witte vlek, geen zekerheid hebben dat ze die functie kunnen behouden. In de tekst van het decreet staat dat de in gebreke blijvende gemeente haar recht verliest om een subsidie aanvraag in te dienen.

Als een buurgemeente de erkenning van centrumfunctie overneemt, verliest de eerste gemeente haar recht. Als een bepaalde gemeente geen aanvraag doet, kan een andere gemeente die aan de criteria voldoet, een aanvraag indienen. Hoe moet dat formeel en administratief verlopen ? Eens de gemeente de erkenning heeft, moet ze die ook kunnen behouden.

Aan de heer Jaspers wil ik vragen of hij aan de gemeenten de kans wil geven om die rol te spelen. In de tekst staat niet dat de gemeenschapscentra eigendom moeten zijn van de gemeenten, maar wel ter beschikking staan. Dus kan een gemeente die een gemeenschapscentrum op haar grondgebied heeft, in aanmerking komen.

De heer Wies Jaspers : Dat lijkt ons een mogelijke oplossing. In Brussel moet men rekening houden met het spanningsveld. Historisch gezien heeft de NCC (de voorganger van de Vlaamse Gemeenschapscommissie) een volledig cultuurbeleid voor de Vlamingen in Brussel uitgebouwd. De gemeenten volgden dat schoorvoetend, ook op gebied van bibliotheken. Die positieve evolutie moet doorgetrokken worden tot een coherent beleid zonder tegenstellingen. Stelregels zullen heel duidelijk moeten bepaald worden.

Er zal een sturing moeten zijn vanuit Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, waaraan de gemeenten zich zullen moeten houden. De spanning zal moeten gestuurd worden. Daarvoor is een sterke VGC nodig.

De heer Herman Lauwers : Vlaanderen kan toch geen verplichtingen opleggen aan de gemeenten, via die gemeenschapscommissie.

De heer Wies Jaspers : Het zou een goede formule zijn om met de gemeenten te onderhandelen via de Vlaamse Gemeenschapscommissie met een duidelijke betrokkenheid van de Vlaamse Gemeenschap. Men zou veel meer samen moeten ageren. Wij zoeken naar samenwerking, niet naar concurrentie. Ook op het niveau van de gemeente dienen Vlaamse schepenen en hun gemeentebesturen samen te werken met de plaatselijke culturele actoren als de gemeenschapscentra, de bibliotheken, enz. Men kan niet afzonderlijk ageren, laat staan elkaar beconcurreren.

De heer Piet Forger : Als een gemeente die in gebreke blijft, na een aantal jaren een goed cultureel centrum ontwikkelt, waardoor de centrumfunctie van het naburige culturele centrum in het gedrang komt, dan verliest die gemeente die de plaats heeft ingenomen uiteindelijk toch haar rechten. Dat risico blijft bestaan.

Eens men de plaats heeft ingenomen van een gemeente die in gebreke blijft, zou dat een verworven recht moeten blijven. De voorwaarde van centrumfunctie zou voor deze plaatsvervangende gemeenten moeten vervallen, zodat men op termijn dat risico niet meer heeft.

De heer Herman Lauwers : Dat kan alleen als de oorspronkelijke gemeente zich met eigen middelen opwerkt tot hetzelfde niveau.

De heer Jos Stassen : Dat zou toepasselijk zijn op de situatie in Bonheiden en Mechelen. Het probleem stelt zich dan bij een volgende legislatuur waar Mechelen kan gestraft worden voor een vorig beleid.

De heer Piet Forger : Het gaat maar om een zeer beperkt aantal gevallen. Als een gemeente een cultureel centrum wil uitbouwen, geef haar dan onmiddellijk het verworven recht.

De heer Dany Vandenbossche : Het decreet op de intergemeentelijke samenwerking is alleen maar van toepassing op de steden en gemeenten gelegen in het Vlaamse Gewest.

De heer Sergier vraagt zich af wat de fiscale gevolgen precies zijn van een niet-erkenning. Ik had daar graag wat meer duidelijkheid rond gekregen.

De heer Paul Sergier : Ik weet dat met een aantal landen een dubbelbelastingverdrag is afgesloten waarin wordt bepaald dat erkende instellingen anders belast worden als ze zaken organiseren. Maar

wat verstaat men precies onder erkenning ? Is subsidies krijgen van een overheid voldoende ?

De heer Herman Lauwers : Het kan inderdaad dat men erkend wordt, maar niet gesubsidieerd. Maar volgens mij is men verondersteld erkend te zijn, als men subsidies krijgt.

De heer Jos Stassen : Toch niet, want in de welzijnssector zijn er organisaties die met DAC'ers en Gesco's werken en toch niet erkend zijn. Dat leidt uiteraard tot problemen bij regularisatie.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Bovendien kunnen alleen erkende instellingen belastingvrij giften ontvangen.

De heer Paul Sergier : Maar een cultureel centrum is een gemeentelijk centrum.

De voorzitter : Ik stel voor dat we bijkomende informatie vragen bij de administratie.

De heer Dany Vandebossche : Voor giften bestaat een afzonderlijke procedure.

De heer Herman Lauwers : Aangezien een gemeente een overheid is, is haar eigendom ook erkend.

De heer Julien Librecht : De heer Sergier wil dat het steunpunt wordt geëvalueerd. Evaluatie is belangrijk, maar wordt niet als opdracht of kerntaak vermeld in het decreet. Kan het steunpunt die rol vervullen ? Hoe zou u dat organiseren ?

De heer Paul Sergier : Met evalueren bedoel ik niet beoordelen en bestraffen. Het steunpunt moet na een aantal jaren wel nagaan of bijkomende maatregelen nodig zijn om bepaalde lacunes weg te werken.

De heer Jos Stassen : De culturele centra die uit de boot vallen, kunnen terugvallen op een goede werking en vervullen een functie buiten hun gemeente. Maar dat wijst er toch op dat die centra geen schrik hoeven te hebben van de variabele subsidies ?

Ik ga gedeeltelijk akkoord met wat u zegt over de oplossing van het steunpuntenprobleem, maar anderzijds wil ik geen Mexicaans leger aan steunpunten oprichten. Kunnen we niet beter voor de gecombineerde tussenoplossing kiezen in afwachting van een omvattend cultuurdecreet ?

De heer Piet Forger : Voor de culturele centra die uit de boot vallen, is er inderdaad een oplossing ge-

vonden via de projectenpot. Maar voor ons is de zaak veel fundamenteeler. Wij vinden dat een aantal culturele centra te laag zijn ingeschaald waardoor ze te laag gesubsidieerd worden. Het gaat dus niet over de manier waarop die centra aan variabele subsidies kunnen komen. Centra die net voor de erkenningstop infrastructuurwerken hebben uitgevoerd, zijn geen +1 en dus gemeenschapscentrum gebleven. Terwijl ze het potentieel hebben om een cultureel centrum te zijn.

Wij zijn evenmin voorstander van een bijkomend steunpunt. De vraag is of we nu al een steunpunt Gemeentelijk Cultuurbeleid oprichten als opstap naar een breder centrum om vervolgens uit te maken waar we precies naartoe willen dan wel of we eerst uitmaken waar we precies naartoe willen om vervolgens de steunpunten te clusteren. Wij pleiten zeker niet voor een afzonderlijk steunpunt Culturele Centra. We vragen wel of het deel zal uitmaken van het gemeentelijk cultuurbeleid of van het sociaal-cultureel werk. Beide opties zijn voor ons aanvaardbaar.

De heer Paul Sergier : Ik vraag alleen maar dat men kiest voor een langdurige oplossing.

9. Uiteenzetting door de heer Marc Storms, stafmedewerker van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen (VVBAD)

De heer Marc Storms, stafmedewerker van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen : Sta me toe vooraf mijn waardering uit te drukken voor de minister van Cultuur en voor deze commissie. De communicatie over dit ontwerp van decreet verliep heel vlot. De minister, de kabinetsmedewerkers en de administratie hebben de sector via diverse ontmoetingen en via de publicatie van teksten op het internet de kans gegeven om kennis te nemen van het ontwerp en erop te reageren. We hebben de stellige indruk dat er rekening werd gehouden met onze opmerkingen.

We zijn echter realistisch genoeg om te begrijpen dat onmogelijk rekening kan worden gehouden met al onze verzuchtingen. Verschillende fundamentele opmerkingen over de doelstellingen en de opdracht van de openbare bibliotheek werden verwerkt. Maar er werd geen rekening gehouden met de even fundamentele opmerkingen over het ontbreken van normen en specifieke diploma's en over de gebrekkige financiering. Ik hoop bij u een luisterend oor te vinden.

De sectie Openbare Bibliotheken van de VVBAD vindt dat het ontwerp van decreet getuigt van een visie op de toekomst en op de strategische rol van de openbare bibliotheken. Het schept talrijke nieuwe mogelijkheden voor de openbare bibliotheken. De definitie en doelstellingen van de openbare bibliotheek in de artikelen 2 en 3 zijn helder en duidelijk geformuleerd en terecht gebaseerd op de internationale bepalingen van het Unesco-manifest van 1994.

De VVBAD staat achter de integratie van de wetgeving over het openbaar bibliotheekwerk in één decreet over het gemeentelijk cultuurbeleid. Bibliotheken zijn meer dan gemeentelijke culturele steunpunten. Het bibliotheekbeleid moet ook afgestemd zijn op het onderwijs en op gemeentelijke informatie- en archiefdiensten. Het is onze taak om te wijzen op het steeds sterker wordende interdisciplinair karakter van de bibliotheeksector. Ook de sterke klemtoon op samenwerking tussen openbare bibliotheken onderling en tussen bibliotheken en andere culturele actoren beamen we. Toch zijn er een aantal bepalingen die ons zorgen baren.

De stap van een overvloed van normen in het bibliotheekdecreet van 1978 naar totale deregulering is te groot. De VVBAD blijft pleiten voor kwalitatieve en kwantitatieve normen voor openingsuren, collecties, basisaanbod, infrastructuur en personeelsformatie. Er wordt vaak ten onrechte denigrerend gedaan over een aantal normen uit het decreet van 1978, bijvoorbeeld over de minimale afstand tussen de rekken.

Deze criteria moeten trouwens meer zijn dan een maatstaf voor het beleid van de individuele gemeenten. Ze moeten ook verzekeren dat de individuele openbare bibliotheek kan functioneren als schakel van een netwerk. Ik wil er trouwens op wijzen dat er een groeiende trend is om te werken met bibliotheeknormen. De International Federation of Library Associations and Institutions werkt aan normen. Zelfs Engeland, waar de Public Libraries and Museum Act van 1964 geen normen invoerde, zal eerstdaags de Standards for Modern Public Libraries publiceren.

Standards en normen zijn noodzakelijk ter explicitering van het beleid van de Vlaamse Gemeenschap en als richtlijnen voor het lokaal beleid. Ze dienen als onderbouw voor de samenwerking tussen bibliotheken en maken de bevolking duidelijk welke minimale diensten zij mogen verwachten van de bibliotheek. In artikel 45 staat dat de Vlaamse regering standards zal bepalen, maar wij vinden dat deze gelijktijdig met dit decreet in

voege moeten treden. Als dat niet kan, stellen wij voor dat de normen van het bibliotheekdecreet van 1978 blijven gelden.

We juichen de beslissing toe om tenminste de helft van het personeel in te schalen in A- en B-niveaus. We herhalen dat specifieke bibliotheekdiploma's onontbeerlijk blijven. In de memorie van toelichting wordt trouwens opgemerkt dat de ontwikkeling van het bibliotheekwezen veel te danken heeft aan de doorgedreven professionalisering, waarbij men verwijst naar de specifieke vakbekwaamheidsbewijzen. Daarom begrijpen we niet dat het huidige ontwerp deze bekwaamheidsbewijzen overboord gooit. Tenminste tweederden van de personeelsleden moeten een specifieke bibliotheekopleiding gevolgd hebben.

Artikel 10 verplicht gemeenten van meer dan 20.000 inwoners ertoe om de bibliothecaris in te schalen in niveau A. We vinden het noodzakelijk dat voor kleinere gemeenten de bibliothecaris tenminste volgens weddeschaal B4-B5 vergoed wordt. Het ontwerpdecreet bevat geen bepalingen om de mobiliteit in de sector te bevorderen en aantoonbare ervaring te valoriseren of te erkennen. De personeelsbevoegdheid werd enkele jaren geleden overgedragen van de minister van Cultuur naar de minister van Binnenlandse Aangelegenheden. Hierdoor wordt niet langer rekening gehouden met de specificiteit van de bibliotheekwerking. Dat overstijgt de bevoegdheid van deze commissie maar wij vragen u dit aan te kaarten bij de bevoegde excellenties.

In de memorie van toelichting van de allereerste tekst lezen we dat het gebruik van alle materialen, in de bibliotheek en via uitlening gratis is, zowel voor de jeugd als voor volwassenen. Helaas werd deze bepaling inmiddels gewijzigd. In het huidig ontwerp is enkel het lenen van boeken en het raadplegen van internet kosteloos. Het onderscheid tussen boeken en ander materiaal wordt steeds moeilijker. Er bestaan immers boeken op cassette of op cd-rom en het e-book komt eraan. Het onderscheid was al omstreden want niemand heeft een afdoend antwoord op de vraag waarom voor het beluisteren van muziek betaald moet worden en voor het lezen van een boek niet. Er zijn een beperkt aantal afdelingen die audiovisuele media gratis uitlenen. Hun gebruikscijfers liggen veel hoger. Daarnaast is er een trend om openbaar vervoer gratis te maken en kijk- en luistergeld af te schaffen.

Elke gemeente moet voor zijn openbare bibliotheek een beleidsplan opstellen. Dat is positief, zeker omdat dit plan gekoppeld wordt aan het ge-

meentelijk cultuurbeleidsplan, al hadden we dit liever als cultuur- en vrijetijdsbeleidsplan, dus met inbegrip van sport en jeugd, betiteld.

De Vlaamse regering zal een modelstructuur voor de beleidsplannen bepalen. De VVBAD hoopt dat dit model snel ontwikkeld wordt. Daarnaast vragen we dat de bevoegdheidsverdeling tussen gemeenteraad, beheersorgaan en bibliothecaris, voor het opstellen en goedkeuren van beleidsplannen, duidelijk afgesproken wordt.

We hebben toch twee fundamentele opmerkingen. Het huidig ontwerp van decreet is gebaseerd op de responsabilisering van de lokale besturen. De gemeente weet best wat lokaal nodig is en moet de resultaten formuleren die zij wenst te bereiken. Hiertoe ontvangt zij subsidies. De VVBAD hoopt dat dit systeem niet resulteert in goede plannen maar wel in betere resultaten. Wij hopen dat de administratie Cultuur voldoende uitgebouwd wordt om de visitaties en aanbevelingen uit te voeren. De laatste jaren is er een voortdurende vermindering van het aantal medewerkers van de betrokken afdeling.

We vrezen dat er een wildgroei aan beleidsplannen zal ontstaan, temeer daar in het voorliggend ontwerp van decreet nergens sprake is van afstemming tussen deze plannen. Normaal zouden de beleidsplannen top down opgesteld moeten worden. Eerst moet de Vlaamse overheid een beleidsplan opstellen, in samenwerking met het VCOB, vervolgens de provincies en ten slotte de gemeenten.

De VVBAD is tevreden met de klemtoon op samenwerking en schaalvergroting. Ontevreden zijn we over de wijziging van de manier waarop deze gestalte moet krijgen. Het gaat over de wijziging van de artikelen 11, 12 en 13 ten opzichte van het voorontwerp. In de memorie van december 2000 staat dat het bevorderen van samenwerking en coördinatie tussen de openbare bibliotheken een uitgangspunt is van het nieuwe decreet.

Door de diversiteit van de Vlaamse bibliotheken zijn goede instrumenten noodzakelijk. Daarom werd eraan gedacht om de intergemeentelijke samenwerking tussen openbare bibliotheken te organiseren via streekgerichte bibliotheekplatforms. In het huidig ontwerp wordt samenwerking versmald tot ondersteuning van de bibliotheekwerking en moeten de bibliotheken meewerken aan projecten in het kader van een streekgericht bibliotheekbeleid. Voorheen was de opdracht echter actief participeren in het streekgericht bibliotheekplatform. De organisatie van een vervangingspool van biblio-

theekpersoneel werd ook afgezwakt tot het ondersteunen omwille van tijdelijk personeelstekort. Daarnaast is de belangrijke vermelding in artikel 13, 12°, volledig verdwenen.

Ook ontbreekt een regeling voor de zogenaamde zwaartepuntcollecties en expertise. Het betreft afspraken tussen centrale openbare bibliotheken om gezamenlijk een uitgebreide bovenlokale wetenschappelijke collectie aan te leggen en dienstverlening ter beschikking te stellen. De COB's (centrale openbare bibliotheken) worden afgeschaft. Er wordt niet vastgelegd wie deze belangrijke taak zal overnemen.

De VVBAD heeft te weinig gegevens om te bepalen of projectverenigingen dan wel initiatieven van de provincie het best geplaatst zijn om de samenwerking te organiseren.

De vereenvoudiging van de subsidiëring wordt positief onthaald. De enveloppefinanciering is duidelijk. Tenzij de enveloppe voldoende groot is en systematisch aangroeit zodat de professionalisering en de normale indexering gegarandeerd worden, kan dat echter een systematische verarming betekenen voor de gemeente. Uit simulaties blijkt dat de lasten voor de gemeenten substantieel verhogen.

De gemeenten krijgen extra taken zoals het bevorderen van de contacten tussen bibliotheekbezoekers en de zorg voor het documentair erfgoed. Tevens moet het personeel hoger ingeschaald worden. Daarnaast kampen veel bibliotheken met een ernstig personeelstekort. De provinciale subsidiëring valt daarenboven weg.

De gemeenten kregen recent veel andere taken en kosten doorgeschoven, denk maar aan de politiehervorming. De vrees van de meeste bibliothecarissen dat het bij mooie beleidsplannen zal blijven, is dus niet ongegrond. De VVBAD eist dan ook dat bij het berekenen van de enveloppes de extra taken en de hogere personeelsinschaling mee zal verrekend worden. We willen dat de rechtstreekse subsidiëring door de provincie aan de gemeente minstens 2 euro per inwoner bedraagt. De gemeentebesturen moeten een financieel engagement aangaan om het decreet te realiseren.

Om tegemoet te komen aan de specifieke situatie van de Brusselse Vlamingen vragen we dat in artikel 39, paragrafen 1 en 2, de Vlaamse Gemeenschapscommissie expliciet vermeld wordt.

De VVBAD juicht de intentie van de Vlaamse regering toe om op structurele wijze het overleg tus-

sen openbare bibliotheken, wetenschappelijke bibliotheken en documentatiecentra en archieven te organiseren. De VVBAD is actief op dit terrein en voelt zich aangesproken. Indien een overeenkomst met de Vlaamse regering zou afgesloten worden, zou dit de erkenning en de subsidiëring betekenen van onze werking. Daarnaast zijn we verheugd over de beslissing van deze commissie om de Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk te subsidiëren. Hiermee erkent de Vlaamse overheid het belang van een goede gesprekspartner die opkomt voor de belangen van de sector. De VVBAD hoopt dat in het ontwerp van bibliotheekdecreet de rol en de financiering van een belangenvereniging wordt ingeschreven.

10. Uiteenzetting door de heer Jean-Jacques Vastiau, interim-manager van het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB)

De heer Jean-Jacques Vastiau, interim-manager VCOB : Ik spreek hier namens het VCOB. Wij zijn een jonge vereniging, die iets meer dan een jaar geleden werd opgericht. We zijn sinds zes maanden concreet aan het werk. Als steunpunt beoordelen wij de uitvoering van dit ontwerp van decreet.

In persartikelen wordt melding gemaakt van een spanningsveld tussen de VVBAD en het VCOB, maar in de praktijk merk ik daar bijzonder weinig van.

Het VCOB heeft een plan 2001-2005 opgesteld, dat op 31 november 2000 werd gepubliceerd en op 11 december werd goedgekeurd door de minister. In dat plan vindt u onze opdracht en visie om dit plan te realiseren. Er zijn zeven beleidsdomeinen. Het plan bevat, en overtreft tegelijkertijd het takenpakket van de beheersovereenkomst.

Wij zien de sector als een model in drie lagen : er zijn 320 openbare bibliotheken (OB's), het steunpunt VCOB en het streekgericht bibliotheekbeleid (SBB). In de verschillende versies van het ontwerp van decreet nam de tussenlaag andere vormen aan, maar steeds was zij aanwezig en vervulde zij ongeveer dezelfde rol.

Hoe ziet de organisatie van het VCOB eruit ? Wij hebben onze taken onderverdeeld in projecten. Deze projecten worden uitgewerkt door projectmanagers. In de ontwerpfasen hebben de projectmanagers rechtstreeks contact met het werkveld. Als een project routine geworden is, voelen wij de nood aan tussenpersonen die deze projecten kunnen uitdragen naar het werkveld. Deze personen

worden momenteel aangeworven. Na rijp beraad hebben we hen 'bibliotheekconsulenten' genoemd. Zij vertegenwoordigen de projectmedewerkers bij het werkveld, en vice versa. Natuurlijk is er in de ontwikkelingsfase en bij de 'prototyping' sprake van een rechtstreeks contact tussen de projectmedewerkers, de OB's en het SBB.

In artikel 45 is er sprake van de standaarden en prestatie-meetsystemen. Het is zeer goed dat werd afgestapt van de hantering van normen. Kritische succesfactoren zijn een breed leerproces en een ruim draagvlak binnen de sector. De boodschap is wel dat het hier om een langdurig proces gaat, waarvoor genoeg tijd moet worden uitgetrokken. Wij zien dit zeker niet statisch : het proces op zich moet ook worden geëvalueerd.

Wat de deskundigheid van het personeel betreft, zal het VCOB werk maken van certificering van opleidingen en cursussen, en voor modellen voor loopbaanplanning en opleidingstrajecten voor de medewerkers van de bibliotheken.

De bibliotheken en andere culturele instellingen hebben een aantal gemeenschappelijke doelstellingen : cultureel erfgoed en bewaarcollecties, digitaliseringsprojecten en nieuwe media. De mogelijkheid van initiatieven tot samenwerking tussen deze ander steunpunten en het VCOB vinden we echter niet terug.

Wat het streekgericht bibliotheekbeleid betreft, vraagt het VCOB duidelijk om samenwerking. Het verbaast me dat dit woord voormiddag nog niet is gevallen. Elke bibliotheektaak moet op het meest adequate niveau worden uitgevoerd, dus in de bibliotheek, in het SBB of in het VCOB. Hierbij moeten we streven naar een coördinatie van de verschillende SBB's en naar samenwerking met het VCOB. Er moet een taakverdeling zijn en een afstemming van de provinciale subsidiëringcriteria.

Hoe zit het met de netwerkvorming van de openbare bibliotheken ? Er is één intranet, het Bibnet. Er is één centrale catalogus, Vlacc. Dit impliceert een natuurlijk evolutie naar één Vlaams bibliotheekstelsel. De consequenties hiervan zijn : één bibliotheekpasje geldig in alle OB's en het handhaven van het principe van de kosteloosheid van gedrukte materialen en het internet. Ik begrijp dat er een tegenstrijdigheid bestaat tussen de uniformisering van het lidgeld en de gemeentelijke autonomie, maar toch dringt een uniformisering zich op en moet die worden uitgewerkt. Wij zijn zeker bereid om dit op ons te nemen en het is niet nodig om daarvoor in een decreet te voorzien.

Tot slot nog enkele beschouwingen. Tegen 1 januari 2002 moeten de contracten voor de invoer van Vlacc rond zijn. Er is de overname van de ex-COB taken door SBB en het VCOB. En er is de taakverdeling tussen SBB en het VCOB en de coördinatie van het SBB. Ik ben het eens met het principe dat elke taak op het juiste niveau moet worden verricht. Hierbij moet een middenweg worden gevonden tussen decentralisatie en uniformisering. In 2003 zullen Vlacc II en Bibnet II worden ingevoerd. Er moet een evenwicht worden gevonden tussen initiatief en productiviteit. 2002 zal in ieder geval een overgangsjaar worden. Wat wordt daarvan geregeld in de uitvoeringsbesluiten ?

De heer Marino Keulen : De heer Storms had het inzake de samenwerkingsplatforms over een minimale invulling van een ruim concept. Wat is zijn concrete visie daarop ?

De heer Marc Storms : De situatie is zeer complex. Een wetenschappelijk onderzoek naar de samenwerkingsvormen in het buitenland dringt zich op. Wat is daar de schaalgrootte ? Wat zijn de sterke en de zwakke punten van de samenwerking ? Wat gebeurt er in elke bibliotheek ? Een wetenschappelijke studie over de processen en een evaluatie kan de basis vormen voor eventuele beslissingen. De vorige minister heeft ons er echter op gewezen dat een organisatie die de belangen van een bepaalde groep behartigt, geen studieopdrachten kan krijgen.

De heer Marino Keulen : Uw antwoord lijkt op dat van een politicus. Wat vindt u hier zelf van ?

De heer Marc Storms : De openbare bibliotheken verschillen onderling enorm, dit al naargelang de gemeente. Er zijn wel een aantal basisdiensten die we overal terugvinden. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen front office taken en back office taken. Er is ook nog een grijze zone, zoals de virtuele bibliotheek. Met zo'n onderscheid zouden we echter al heel wat verder staan.

Ze moeten op voldoende grote schaal worden georganiseerd om te profiteren van schaalgrootteprocessen. Het kleven van etiketten op boeken op grote schaal zou een enorme tijdswinst opleveren.

De heer Marino Keulen : In dit model kan dat toch al ?

De heer Marc Storms : Het is me niet duidelijk wat de VVP provinciaal van plan is, al zijn er schitterende dingen gerealiseerd. Er is geen afstemming

tussen de beleidsplannen op de verschillende niveaus.

De heer Dany Vandebossche : Ik hoor hier twee visies over normen en standaarden. Waarom heeft de culturele sector nood aan standaarden opgelegd door hogehand ? Gebeurt dat in het buitenland zo, bijvoorbeeld in Engeland ?

De heer Marc Storms : In Duitsland zijn de gemeenten volledig zelf verantwoordelijk voor hun openbare bibliotheek. Je hebt daar een heel groot kwaliteitsverschil tussen de bibliotheken.

Een van de uitgangspunten van dit decreet is dat de samenwerking tussen de verschillende bibliotheken moet worden bevorderd. Er mag geen roofofbouw gebeuren van de zwakste op de sterkste schakel. De bibliotheeksector is sterk aan het globaliseren. Geen enkele bibliotheek is volledig. De onderlinge verhouding moet worden vastgelegd, dat moet op een hoger niveau gebeuren.

Een norm is een minimum die moet worden gehaald. Als men daaronder gaat, krijgt men een sanctie van de inspectie. Een standaard is een richtsnoer. In Engeland neemt men het gemiddelde en dat wordt de standaard, in de hoop natuurlijk dat alles in de goede richting opschuift. Hoewel de sector betrokken wordt, gebeurt de normering door een bepaalde instantie, ook in Engeland.

Onze kritiek op de huidige normen is dat ze te sterk aanbodgericht zijn maar te weinig gebruikgericht. Bij de Post of de NMVB gebeurt dat wel via een charter. Waarom kunnen we niet bepalen dat iemand 75 procent kans heeft om het boek te vinden dat hij zocht, of dat iemand slechts vijf minuten moet wachten aan de balie ?

De heer Herman Lauwers : Maar moet alles centraal geregeld worden ? Het hele decreet gaat over het spanningsveld tussen centrale regelgeving en maatwerk.

De heer Marc Storms : We pleiten niet voor een turf met waarden en normen. Op sommige punten vragen we een minimale norm. Voor de rest kunnen er een aantal standaarden ontwikkeld worden met daaraan gekoppeld een tijdschema.

Als de Vlaamse Gemeenschap wil dat elke gemeente over een openbare bibliotheek, beschikt mag daaraan ook een minimale eis voor de dienstverlening gekoppeld worden. Anders wordt de verantwoordelijkheid doorgeschoven naar de gemeente en dat is een stap te ver.

De heer Jean-Jacques Vastiau : Bibliothecarissen vragen om standaarden. Het decreet van 1978 was heel normerend. De negotiatie tussen de bibliothecaris en zijn bestuur werd er sterk door vereenvoudigd. Nu moet men van een wet naar een negotiatie overstappen. Dat moet gepaard gaan met het beleidsplan van de bibliotheek en gekoppeld worden aan metingen en standaarden. Het is een heel ander proces dat we nu in gang moeten zetten.

De heer Herman Lauwers : Het Bibliotheekdecreet is een van de beste decreten ooit goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Maar misschien zijn we al in een volgende fase beland ? Door het decreet hebben we echter een dergelijk niveau behaald dat geen enkele gemeente het zich kan veroorloven om dat terug te schroeven.

De heer Marc Storms : Helaas is het niet zo dat het niveau overal een verworvenheid is. Heel wat gemeenten leven de huidige normen niet na, en daar wordt niet op gereageerd.

We mogen ook niet doen alsof de bibliothecarissen al geen lange traditie hebben in het onderhandelen met een gemeentelijke overheid. Voor er sprake was van een bibnetproject waren er al bibliotheken die gratis internet aanboden aan hun lezers. Bibliotheken negotiëren allemaal met hun gemeentebeheer, maar we willen het hier niet helemaal van laten afhangen.

De heer Jos Stassen : De discussie woedt ook in andere sectoren. Kiest men voor deregulering of voor een nieuwe regelgeving in een andere context ?

Men kan het oplossen zoals de Vlaamse overheid, die een aantal organisaties liet verzelfstandigen via beheersovereenkomsten. De VRT krijgt ook een hele reeks van standaarden en normen opgelegd.

U pleit voor de nieuwe regelgeving, misschien moeten we kijken hoe we dit moeten inschrijven in dit ontwerp van decreet. Om uitvoeringsbesluiten te kunnen maken, moet de mogelijkheid nu al ingeschreven worden.

De heer Jean-Jacques Vastiau : Als de wetgever normen invoert, dan moet u zich op meer werk voorbereiden. Als er standaarden of normen in het ontwerp van decreet moeten komen, dan moet men rekening houden met een jaarlijkse aanpassing.

De heer Jos Stassen : De bekommernis, die hier geuit wordt, is dat men de mogelijkheid moet creëren dat de overheid dit doet en dat het binnen het

bibliotheekwerk uitgevoerd wordt. Dit ontwerp van decreet moet dat garanderen. Uiteraard moet men niet alle normen en nieuwe communicatievormen inschrijven want dan moet men het decreet jaarlijks aanpassen. Dat wil niemand.

De heer Marc Storms : We pleiten voor het gebruik van generieke termen. We hebben het niet over specifieke dragers.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Voor het gemeentelijke cultuurbeleid worden er veel extra middelen gegeven. In het verleden was men vrij zeker dat de middelen naar de eigen sector gingen. Nu zijn er een aantal middelen die zeker naar de bibliotheken en naar de culturele centra gaan ; de andere zijn te verdelen. Volgens een enquête van de VVSG waarop 141 gemeenten gereageerd hebben, gaat het om 1,8 miljard frank. Daarvan gaat nu al 1 miljard frank naar bibliotheken.

Ik begrijp uw ongerustheid als u stelt dat als er minder normen zijn, dan is er veel meer kans dat men buiten de minimumnorm minder extra middelen gaat investeren in bibliotheken. Wilt u daarom zekerheid dat de gemeenten het gemeentelijk bibliotheekbeleid zeer goed ondersteunen ? Wilt u de garantie dat u niet alleen de creativiteit hebt, maar dat u ook de middelen op gemeentelijk vlak kan genereren ?

De heer Dany Vandenbossche : Er is ook een discussie over de kosteloosheid van het materiaal. De heer Storms spreekt over de kosteloosheid van alle materiaal, terwijl de heer Vastiau op dezelfde lijn van het ontwerp van decreet zit. Waarom die twee stellingen ?

De heer Jean-Jacques Vastiau : Het VCOB neemt hierover geen stelling in.

De heer Marc Storms : We beamen de stelling van mevrouw Van Cleuvenbergen. Ik ken de enquête van de VVSG niet. Ik weet niet wat er specifiek gevraagd werd en waarop de bedragen betrekking hebben. De ongerustheid is er in ieder geval, minder ten aanzien van de continuering van de subsidiëring door de Vlaamse overheid, maar vooral ten aanzien van het wegvallen van de provinciale subsidies.

De 1,690 miljard frank die momenteel ter beschikking gesteld wordt, zal toenemen met 164 miljoen frank tot 1,854 miljard frank, maar er zal 350 miljoen frank minder rechtstreeks naar de gemeenten gaan die momenteel van de provincies komen. Dat betekent dat er 186 miljoen frank minder recht-

streeks naar de gemeenten gaat ; dat is een daling van 11 procent.

Onze vereniging pleit voor een volledige vrije toegang tot informatie en cultuur, tot al het materiaal dat in de bibliotheek aanwezig is. We noemen dat de basisdienst. Het is de basisopdracht van alle Vlaamse openbare bibliotheken om iedereen het recht te geven om kennis te nemen van cultuuruitingen, en op die manier de cultuurparticipatie van iedereen te garanderen en te maximaliseren. Daarnaast maken we een onderscheid in comfortdiensten. Dat zijn extra diensten die mensen wensen, bijvoorbeeld verwittigd worden als een gereserveerd boek is binnengekomen of een fotokopie van een bepaald artikel.

Voor die aanvullende diensten betalen ze dan een bepaalde bijdrage. Er circuleren heel wat verschillen in verliezen die gemeenten zouden lijden als bijvoorbeeld het leengeld van audiovisuele media afgeschaft zou worden. Er zijn een aantal bibliotheken die daarover berekeningen gemaakt hebben. In Oostende is men met een experiment bezig waarbij men alles gratis ter beschikking stelt maar de uitleenperiode verkort heeft van vier tot drie weken. Vanaf de 22ste dag vraagt men geen boete maar wel leengeld en de opbrengst daarvan overstijgt het bedrag dat men voordien van het leengeld kreeg.

De discussie moet gaan over de functie van een drager en over de vraag welke drager optimaal bestemd is voor informatieoverdracht. Vindt men het normaal dat men voor een cd-rom die de werking van een motor beter uitlegt dan een gedrukt boek, leengeld vraagt ? Of zeggen we dat deze drager optimaal tegemoetkomt aan de wijze van presentatie van informatie en daarom gelijkwaardig behandeld wordt ?

De heer Jos Stassen : Rekening houdend met de evolutie in de bibliotheken, kan men stellen dat het virtueel aan elkaar hangen van bibliotheken maakt dat een heleboel geldafspraken geüniformiseerd moeten worden. Zijn de bibliotheken zich daarvan bewust en hoe gaan ze daarop anticiperen ? Hoe ziet men die evolutie ?

De heer Marc Storms : Uw opmerking is terecht. De sector zit niet stil. In Oost-Vlaanderen heeft bijvoorbeeld een werkgroep alle reglementen opgevraagd en in een matrix gegoten. Men stond versted van het aantal verschillen en afwijkingen. In Limburg is men met een analoge denkoefening bezig. Het is de bedoeling dat de bibliothecarissen tot een afstemming komen om een concurrentie

tussen bibliotheken te voorkomen. Uiteindelijk zijn het de gemeentebesturen die de beslissingen nemen. De denkoefening zal gedaan worden in het kader van de omschakeling van de euro. Het is niet zeker dat het geheel wordt herdacht.

De heer Marino Keulen : Enerzijds waarschuwt de heer Storms voor het verminderen van de middelen door het wegvallen van het aandeel van de provincies. Anderzijds pleit hij voor een kosteloosheid waardoor middelen voor de bibliotheken weggenomen worden. Wat is de logica ?

De heer Marc Storms : We gaan ervan uit dat de bibliotheken gemeen goed zijn voor elk individu en dat de baten voor de hele samenleving van goed geïnformeerde mensen veel belangrijker zijn dan kleine mercantiele bedragen.

De hele discussie over het kijk- en luistergeld gaat over miljarden. Daarom begrijp ik niet waarom men nu discussieert over een aantal miljoenen. De bedragen die Vlaanderen momenteel investeert in het bibliotheekwerk zijn niet fenomenaal hoog als men die vergelijkt met toonaangevende bibliotheeklanden. We zitten zelfs 10 tot 15 procent onder Nederland.

De voorzitter : Ik dank de sprekers voor hun bijdrage aan deze hoorzitting.

De verslaggever,

Dany VANDENBOSSCHE

De voorzitter,

Jos STASSEN